

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1983
OKTÓBER

GYURKOVICS TIBOR

Fészekalja

Dráma két részben

Szereplők:

MAGDUS

MARGIT

ANNA

KLÁRA

EDIT

BOJA

MÁRIA

BANDI

KÁLMÁN

Történi: ma

I. RÉSZ

Súlyos, lomha bútorokkal berendezett szoba, kicsit vár-szerű. A hátsó fal üveges kiképzésű, nagy, aláhulló kert-re néz, melyből fakoronák ágaskodnak, tél van, karácsony délután. Hó vagy szél karmolja időnként a nagy ablaküvegeket. Olyan érzetet kelt a kert, mintha a végtelenségig tartana. Margit, az anya, negyvenöt körüli asszony, szép vonásokkal. Olykor méltóságtejes, olykor megtört. Ruhája zárt, magas nyakú, sötét, de nem gyászos. Háttal az ab-lakban áll. Klára jön be, élénken öltözve, huszonhárom éves teste kívánatosan formás. Haja punkos. Mozgékony és lomha egyszerű. Ezüst gyertyatartóval lengedez

KLÁRA Mit izgatod magad? (Megáll egy pillanatra)

MARGIT Én nem izgatom.

KLÁRA Akkor mit állsz ott?

MARGIT Semmit... Csak nézem a kertet.

KLÁRA Azt nézheted. Negyvenhat éve nézed. Nem volt elég?

MARGIT Úgy látszik, nem. Különben is csak hatéves koromban költöztünk ide.

KLÁRA Bocsnát. Akkor csak negyven év kertenézés. Nem szereted?

MARGIT Kit?

KLÁRA Mindjárt valami rosszra gondolsz. A kertet! Nem szereted?

MARGIT Dehogynem. Nagyon is. Talán azért szemlélem.

KLÁRA Tüske, tüske és tüske... „Szemlélem”! Itt voltak már a gesztenyefák?

MARGIT Itt, persze. Azt hiszem, ezek öröktől fogva itt álltak. Akkor ugyanekkorak voltak ... Mikor felköltöztünk, alig értem föl az ablakpárkányt.

KLÁRA Csak kidugtad az orrod a levegőbe... MARGIT

(kesernyésen, nevetve) Ki. Olyan erős volt az

illatuk, mintha orrba ütöttek volna. Hát, orrba is ütöttek ...

KLÁRA (odamegy Margithoz, elfogódottan, gyöngéden átölelné, de az kedvesen és kicsit mérgesen hárt) Anya ... Ne légy mindig ilyen ...

MARGIT Ugyan! Milyen vagyok? Mi a baj? Itt állok, rendesen, egyenes derékkal, kihúzom magam, milyen vagyok, milyen? Tótágast kéne állnom, mint egy Krúdy-regényben, hogy az utcai gavallérok lássák a meztelen combjaimat? Csőröt ne kössek a bokáimra?

KLÁRA Anya ...

MARGIT Anya! (Megint ránt magán egyet) Mit anyázol? Itt állok és kész.

KLÁRA (kedveskedve) Nyíregyházán nem voltak gesztenyék?

MARGIT Nyíregyházán? (Minden szoba belekapaszkodik) Nem volt ott semmi. Veranda, az volt, de fák! A szél hordta a homokot, mindig a szemembe ment. Kaparta, mintha mindig sírnék.

KLÁRA És nem sírtál?

MARGIT Nem. Képzeld el, volt idő, amikor nem sírtam. Első elemiben például nem sírtam. És nagyon jól meg-voltam Nyíregyházán. Boldog voltam, boldog, ha tudni akarod!

Edit jön be, húszéves, eleven lány, diákosan öltözve, nagy ezüstmolyagot hoz a kezében

EDIT Anya... Olyan szép lesz a fa! Nem nézed meg? MARGIT Mit néztek rajta. Karácsonyfa. Láttam eset. Majd, ha kész lesz.

EDIT (a fejére illeszti a gomolyagot, mintha vékony koronát rendezne el) Nem olyan vagyok, mint egy királylány?

MARGIT De... pont olyan. Majd kitöröd a lábad eb-ben a körömcipőben.

EDIT Neked semmi se jó... (Durcáskodva kimegy a másik ajtón)

KLÁRA Én mindig gyűlöltem ezt a kertet. Olyan hátul van ...

Háttal, háttal... mintha kutyák lennének háttal egymással...

MARGIT Szép hasonlat, nem mondom. Akkor minek jöttél haza. Maradtál volna a férjeddel!

KLÁRA Estig szolgálatban van. Majd tízkor hazamegyek.

MARGIT Miattam nem kell maradnod. Egy asszonynak otthon a helye. Engem ne sajnáljass.

KLÁRA De... ki sajnál téged? Eljöttem, hogy együtt legyünk.

MARGIT Nahát. Igyekezz haza. Az az otthonod. Majd hazarohansz, és bebújtok a jó meleg ágyba, egymás karjaiba. Sose szeretted itthon lenni. Itthon neked minden rossz volt. Még ez a kert is. Te mondd.

KLÁRA De mi lett volna jó?

MARGIT Igazad van. Mi lett volna jó? Itthon! Itt sosem volt család. Gyerekek szaladgáltak a szobákban, de sosem volt család! — Az én hibám? Csak azt mondd meg (Rátör), az én hibám?

KLÁRA De ki mondta, hogy a te hibád? (Szinte hátrál előle)

MARGIT Nahát akkor! Fölneveltelek titeket, ez nem elég? Mi kellett volna? Hogy minden este ezüst harmóniumon játszottam volna az Ave Mariát? És szívrepesztő hangon énekeltem volna a fületekbe egy dalt a szent családról? Nekem ehhez nem volt kedvem, gyermekem! Majd te énekelisz a magad családjának! örültem, ha összetartom ezt a széteső társaságot, mint az abroncs!

KLÁRA *(csöndesen)* Abroncs ...

MARGIT Abroncs, igenis, abroncs! Könnyű lengedezni, lebegni valami felhőten égen! De ahhoz valami erő kell, háttér, gyermekem! Miből szedtem volna az erőt? Ha már kihoztad belőlem. Miből? Örültem, ha meg-feszítem magam, ha átfogom. *(Kitárja a karját, Klára önkéntelenül hátralep)* Mi az, félsz tőlem? Elmagyarázzam ...

KLÁRA Kérlek, ne ... Abroncs ...

MARGIT Bizony, leányom... Tartani kellett magamat. *(A kredenchez megy, tölt magának egy korty konyakot, lehajtja)* Isten éltesen.

KLÁRA Ne igyál... Májgyulladásod volt ...

MARGIT Ennyit szabad. Mikor volt az a májgyulladás! Tíz éve. Azóta megedződtem.

Margit anyja jön be, Magdus, elegáns lila ruhában, nyakában hosszú lánc, szép és bizonytalan matróna

MAGDUS Gyerekek, hány óra? Nem látom az órát .. .
MARGIT Mindegy.

MAGDUS Na, nekem nem mindegy, nekem el kell készítenem a tartárt, az csak frissen jó... Mikor vacsorázunk, egyáltalán odakészítettétek a tejfölt meg a tojást? Én nem látok jöl...

MARGIT Nem is, kell, anyukám... Te csak ülj szépen, mi megcsináljuk a tartárt. Egy tartárt még meg tudok csinálni.

MAGDUS Nem kell megsértődni, csak kérdeztem... Szeretem a pontosságot. A rendet.

MARGIT Rend, az van. *(Megfogja kétoldalt az anyját, ki akarná vezetni)* Nem kell mindent magadra vállalni. Vagyunk itt elegen. Te úgyis elég sokat vállaltál már magadra hosszú életed folyamán.

MAGDUS Mért, talán nem? *(Elhárítja magától a lánya kezét)* Te sose tudtál egy tartárt tisztességesen meg-csinálni ...

KLÁRA Jaj, nagyanya, hagyj már ezt a szöveget! *(Anyjához fordul)* Hol a gyertya?

MARGIT Sehol. Minek a gyertya? Nem elég, ami a fán van? Különben is utálok ezt a gyertyatartót! *(Kiveszi Klára kezéből a gyertyatartót, bevágja a kredenc fiókjába)* Ezeréves emlékek!

MAGDUS Neked én is ezeréves vagyok. A húgomtól kaptatok nászajándékba, nagyon értékes holmi! KLÁRA

Akkor nem kell a gyertya. Nem lón világosság. *(Kimegy punkos, hányaveti ugrálással. Csend)*

MARGIT Hogy utálok a karácsony!

MAGDUS Te mindent utálsz. *(Leül, a nyakláncával ját-szik)*

MARGIT Anyukám, nincs igazad. Téged például nem utállak. Hálás vagyok neked. Te voltál a segítségem egész életemen át.

MAGDUS Hát, nélkülem nem is neveltél volna fel ezeket a lányokat ... Milyen kedves gyerekek voltak ... Emlékszem, Annának milyen fekete üstöke volt, mi-kor megszületett! Göndör! Egészen csigákba!

MARGIT Most megnézheted a haját. Olyan kopaszra van nyírva, mintha menekülttáborból szalajtották volna.

MAGDUS Neked semmi se jó.

MARGIT Ha látnád, te se lennél oda érte.

MAGDUS Mégis, karácsony van ...

MARGIT Na es? Akkor már boruljak a gyerekem nyakába, hogy madárijesztőt csinál magából?

MAGDUS Te neveltél így őket.

MARGIT Az előbb még te neveltél őket!

MAGDUS Na, ja ... Ami a gondoskodást illeti. A pelenkákat! Az óvodát, az iskolát. A gyors ebédeket! Hány ezer ebédet kellett megfőzőm időre!

MARGIT Jó, jó, csak ne csörgesd a láncodat! Nem bírom hallgatni! Mindig az az érzésem, mintha rablánc-ra volnék fűzve!

MAGDUS *(leereszti a láncát)* Jó, nem csörgetem.

MARGIT *(közel megy az anyjához)* Tudom, hogy mindent neked köszönhetek! Ezek a gyerekek éhen haltak volna nélküled! Megette volna őket a kosz! Meg-buktak volna az iskolában! Te voltál a jóságos nem-tő!

MAGDUS Mi voltam? Nemtő?

MARGIT Jaj, anyukám! Tizenöt éve. amióta magam maradtam velük, ezt hallgatom! Mit ismerjek még

be? Hogy ügyetlen voltam, szerencsétlen, semmihez sem értettem? Mindent beismerek, csak a láncodat ne csörgesd a fülembé! Még a válásról is én tehetek!

MAGDUS Hát, nem is én.

MARGIT De mért? Mit kellett volna tennem? Vissza-tartani a grabancánál fogva, vagy a küszöbre feküdni, hogy ne menjen el?

MAGDUS Küzdeni.

MARGIT Küzdeni! És te mért nem küzdöttél, mikor apám otthagyt?

MAGDUS Én küzdöttem. De nem sikerült.

MARGIT *(gúnyosan nevet)* Remek. És nekem miért sikerült volna?

MAGDUS Nem tudom, sikerült volna-e. De én alázatos voltam.

MARGIT Én meg nem. Remek!

MAGDUS Nem. Nem remek, és nem voltál alázatos. Vérig voltál sebezve. Már nem számított semmi, csak a sebesülésed. Mindenkit megcsal a férje. Nem ez a fontos. Hanem, hogy hogy viseli. Te gögös voltál.

MARGIT Nagyszerű! *(A kredenchez megy, italt tölt magának)* A végén még az lesz, csak ki kellett volna tartanom, csak el kellett volna viselnem a sok posványtságot, hazugságot, akkor talán tíz év után újra megtért volna hozzám! *(Lehajtja az italt)* Én vagyok a hibás!

MAGDUS Ne igyál.

MARGIT Azt hittem, nem látsz idáig.

MAGDUS Annyit látok, amennyit kell. Téged nem az bántott, hogy elveszik tőled azt, akit szeretsz. Hanem, hogy kudarcot vallottál, hogy sérelem esett rajtad. Ország-világ előtt! Nem az, hogy elvesztettél valamit, ha-nem, hogy vesztettél. Te! A te fenséged.

MARGIT Mért? Büszke kellett volna lennem rá? Hogy kijátszottak?

MAGDUS Látom én. Azóta is. Büszkén viseled a sebedet, te vagy a legsebzettebb! Megmerevedtél ebben a pózban, mint egy királynő. Ahogy az ablakban állsz!

MARGIT Hagyd már abba, semmi közöd hozzá! Ha ilyen vagyok, hát ilyen! Törjek össze, fetrengjek a földön? Hát már úgyis minden elmúlt! Tizenöt éve elváltunk! Már nem akarok semmit!

MAGDUS *(fölkel, kinyújtott kézzel Margithoz megy)* Kislányom ... Kicsi gyermekem ... *(Sírva a lánya nyakába borul)*

Anna és Boja jönnek be. Anna tüskére nyírt hajjal, vénkisasszonyosan öltözött, huszonöt éves lány, csüngő, de régiesen díszes ruhában; Boja kamasz, nadrágban, két elálló rövid copffal

ANNA Mi az? Veszekedtek?

Margit és Magdus szétrebbennek, mintha tetten érték volna őket

MAGDUS Dehogy... Csak fogjuk egymás kezét... BOJA *(átbattyog a szobán)* Hagyd őket. Nem érdemes ... Majd hazudnak valamit. *(Kimegy)*

MAGDUS *(Margitra néz vissza)* Hogy milyen szemtelen ez a te lányod!

ANNA *(fejlehangja a körmét vizsgálgatja)* Miért? *(Oda nem tartozóan mondja)* Nincs 'igaza?

MAGDUS Nincs! És te is fogd be a szádat! Sose hazudtunk nektek! Örülni kellene, hogy együtt maradt a család! Ilyen nehézségek közepette!

ANNA Jól van, öreglány. *(Odamegy hozzá és meghúzza a fülét)* Ne szólj bele mindenbe..

MAGDUS *(elrántja a fejét a lány kezéből)* Most meg a fületem húzogatja! Láttál már ilyet? *(Panaszt tesz Margitnak)*

ANNA Szerettedből! Téged már szeretni sem lehet? Mi-kor olyan selymes füle van!

MAGDUS Letépi a fületem! Szerettedből! Ne félj, ha itt volna az apád, nem mernél ilyet csinálni! Nagyon el-kanászodtatok!

ANNA De nincs itt. Ahogy az óra járását elnézem, úgy látszik, nem is lesz... *(A fotelbe veti magát, átadobja a lábát a karfáján, lóbázza)* Hogy kitől örököltem ezeket a rémes körmöket?

MAGDUS Senkitől! Nézd meg a kezedet, t^öv^ís rágva.

ANNA A szorongástól.
MAGDUS A szorongástól! Mindig kitalál valamit! *(Majd Margitnak veti oda)* Ezt is csak veled lehet megcsinálni!
MARGIT Nem az én fületem húzza.
MAGDUS Biztasd csak! Biztasd. Hogy nyomják ki a szememet! Hogy még látok! Vagy rúgjanak fenékbe! Biztasd. Tudom. Az lesz a következő! Majd fenékbe fognak rúgni! *(Kimegy, dühösen becsapja az ajtót, csak úgy porzik)*

Idétlen, hosszú csönd, nem néznek egymásra, Margit figyel Annát, aztán lopva elkapja róla a tekintetét, Anna a körömvágásból les az anyjára, majd fölugrik, a kredenchez megy, megnézi az üres poharakat, elfintortja az arcát, leteszi a poharat, elhalad anyja mellett, az a pohárhoz megy, töltene, aztán a lányára sandítva, meg-gondolja magát. Keresik egymást, mint a macskák.

ANNA Igyál csak.

Csönd. Margit az ablakban áll. Háttal.

Csak úgy árad belőled a gyűlölet. A hátadból. Mindig így állsz. Akárhányszor jöttem haza váratlanul az iskolából, mindig így álltál. Ha megkérdezték volna tőlem, ki az anyám, azt feleltem volna — egy hát. Megmerevedve. *(Leül, vissza a fotelba, ugyanabba a pózba)* Hogy irtóztam ettől a háttól! Legszívesebben egy kést vágtam volna belé. Nem is tudom, miért nem tettem. Az osztályfőnököm mindig olyan negédesen kérdezte: „És mivel foglalkozik az édesanyád?” *(Nevet)* A hátával... azt akartam mondani. Keselyűk. Nyomorék lettem. Ha már megláttam egy fiút, csak arra gondoltam — tönkretesz. Ez majd tönkretesz. Én is. egy hát leszek. Minden élő anyag kiszivódott belőlem. Ha csak a kezemet akarta megfogni egy fiú, nyirkos lett a tenyerem, az ujjaim... magamtól is undorodtam. Ezek a körömök ! *(Fölkáll, a tükörben nézi magát)* Na, kriptaszökevény! *(Befiguráz magának a tükörbe)* Szép vagy, mondhatom! De nincs baj. Még húsz év, és én is állhatok háttal az ablakban. Csak kitartás, kislányom! *(Megsimogatja a tükört. Aztán keresztbe fojt karral anyja felé fordul)* Én megöltem volna. Kiontottam volna a lelkét ! Emlékszem... amikor még itthon élt ... Mi, kis mamlaszok, odamentünk, megcsiklandoztuk a talpát, ő meg, mint egy medve, mordult egyet. Már akkor megcsalt, mi?

Csönd

Te meg csak szültél minket, egyiket a másik után, mint a mezejtett nőtény ... Fúj!

Csönd

Volt egy lemezjatszója, az ment egész éjjel, Bach-zene. Csembalón játszotta valami cseh nő... Egy kis villanykörte égett a szerkezetben, mikor lejárt, magától elaludt. Én meg néztem a sötétet, amiben aludta-tok. Milyen béke !

Csönd

Mondj már valamit! Szép volt?
MARGIT *(hosszú csönd után)* Hogy lehet egy férfi szép?
ANNA Válasz, fiataloknak. Mégis?
MARGIT Jóváadásü.
ANNA Hogy undorodom tőled! Beleszerettél, mi?
MARGIT Bele.
ANNA Mit gondoltál? Hogy majd megvált a szüzességedtől?
Hanyatt vág?
MARGIT *(mintha külön beszélne)* Nem volt szép a mellem...
ANNA Kitűnő. És?
MARGIT Ő azt mondta, szép.
ANNA Kitűnő. Mit akartál?
MARGIT Társat.
ANNA Kitűnő. Megkaptad.
MARGIT Hiába günyölödsz. Megkaptam.
ANNA Mert?

MARGIT Társ volt. Mindenben.
ANNA Mi az?
MARGIT Majd megtudod.
ANNA Köszönöm. Nem kérek.
MARGIT Volt benne valami ... egyéniség.
ANNA Mindenki van.
MARGIT No, no. Majd megtudod.
ANNA Köszönöm, nem kérek.
MARGIT Majd kérnél.
ANNA Fenyegetsz?
MARGIT Dehogy. Azt akarom, hogy boldog légy. Boldogok legyetek. A múltan nem lehet megbosszulni a jövőt... A múlt, az múlt.
ANNA Szereted? Még most is szereted. Nagyon el tudom képzelni.
MARGIT Szeretni... Csak kérdezted. Hogy milyen volt. Nem volt bűnöző.
ANNA Itthagytott.
MARGIT Na, ja ...
ANNA Minket is.
MARGIT Titeket is. Mindenkit. Most azt akarod, hogy dicshimnuszokat zengjek róla?
ANNA Én? Hát azt akarom, hogy gezarolla irtsd ki magadból az egészet! Megörültél?

Boja jön be egy kisfejszével, flegma hanghordozással

BOJA Kit kell kiirtani gezarolla?
ANNA Senkit, te szaros ! Hallgatózol? Inkább a fát faragd az állványba!
BOJA Azért mondom. Van itt fejsze. *(Nagy fintort vág)* Csak diskurálatok. Majd én faragok... *(Kislisszol)* ANNA *(kiint Boja után)* Ezt is tönkretettétek! MARGIT Én?
ANNA Te is. Mért? Azt hiszed, ebből az egészből ki-vonhatod magad, csak azért, mert te vagy a mártír? Ez kétéves se volt ! Csak áltattad — itt van egy család... Hol volt? Hol volt ennek a kis Savonarolának család? Csoda, ha mindent elátkoz? De legjobban téged sajnállak ... Mi még megmenekülhetünk ... Külön életünk lesz ...
MARGIT Ne rágd a körmöd.
ANNA *(felkiált)* Hát mit rágjak?

Éles csöngetés

No, ez apa... Még kész sincs a fa ... *(Kapkod)* Tar-tóztasd ... Egyszer jön el egy évben ... Ne érezze ... *(Kifut Boja után)*
MARGIT Mit ne érezzen? *(Kükel magából)* Leszáll a csillagos ég ! Egész délután róla beszélünk ! *(Kiált a lánya után)* Mert hiányzik! Én itt voltam nektek nap, mint nap -- füttyültök rám! Kiadhattam a lelkemet! Nézd, hogy betojt! Gyalázza, nekem félórakon át, az-tán, ha megjelenik, ő a szentség! Én itt voltam! Itt álltam, nektek *(Kikiabál az ajtón eszelősen), hogy legyen kibe kapaszkodnotok! (Kítárja az ajtót, mely az előkészületi szobába vezet) Hé! Leányok! Jön az apátok! Huss! Glédába állni, megjött a Jézus Krisztus!*

Nyílik az ajtó, nagy kardvirágcsokorral negyvenöt körüli férfi állít be, karácsonyiasan kiöltözve. Bandi

BANDI Eljöttem ... *(Margithoz megy, kezet csókol, az-tán arcot)*
MARGIT Vártunk . . .
BANDI Ne haragudjatok . . .
MARGIT Dehogyis ! Mire gondolsz? Itthon vagy... *(El-rendezi egy vázában a virágokat)* Úlj le... Mindjárt jönnek a lányok is.
BANDI Nem volt bezárva az ajtó... csak bejöttem... MARGIT Mért? Neked úgy kell lopakodnod?
BANDI Nem, dehogy... Csak csöngettem . . . Nem jött senki... aztán bejöttem.
MARGIT Fárasztó volt az út?
BANDI Fárasztó ! Ilyenkor semmi sem fárasztó. Hova üljek?
MARGIT Mintha először járnál itt!
BANDI Való igaz... *(Leülekszik a fotelban)*
Szép vagy.

MARGIT Meg kellett volna változnom, hogy nem lát-tál?

BANDI Nem azért mondom... Mindig szép vagy. Láttam már ezt a ruhát?

MARGIT Megnyugtassalak? Láttad.

BANDI Én semmire sem emlékszem...

MARGIT Azt tudom.

BANDI Ne bánts. Úgy értesz ahhoz, hogy bánts.

MARGIT Talán ez a székszepilem...

BANDI Nincs erre szükséged. Nem változol...

MARGIT A hajam a régi?

BANDI Hülyének nézel engem?

MARGIT Pedig befesttettem ... Nem látod itt az ősz hajszálakat? *(Odahajol a férjhez, az közelről szemléli a szép fejet)* Na, nézd csak meg. Muszáj volt enyhítenem...

BANDI *(Kezébe fogja a fejet, megcsókolja a homlokot)* Mit enyhítesz? Mint huszonegy éves korodban! *(Csók-ra fogja a fejet)* Margit! Most is úgy állsz előttem, mint annak idején! Igen. Mintha fürdőruhában látná-lak! Emlékszel? Olyan egyberuhád volt, akkor az volt a divat. A medence fölött, a zöld víz fölött kinyújtóztál! Szeretted fejest ugrani!

MARGIT Most is, szeretek. Baj?

BANDI Dehogy baj ! Emlékszem, egy gyerek rögtön a nyomomba ugrott, a nyakadba! Megpofoztam. Most is meg tudnám pofozni!

MARGIT Ne pofozkodjunk, jó? *(Italt visz a férfinak, az tartja a poharát)* Szereted a konyakot, ha jól tudom.

BANDI Nézd, Margit... Annyi év eltelt... Mindkettőnk meggyötört az élet... Nem akarom keserűen mondani...

MARGIT *(huncutul)* Ne is!

BANDI Rendeteg hibát követtem el... Fiatalkorában kapkod az ember... *(Kiúnt a másik szoba felé)* A gyerekek ezt nem értik meg.

MARGIT *(a fotel karfájára ül)* Majd megmagyarázom neked.

BANDI Ne légy támadó mindig... Lejár a múlt. Mint egy óra... Mi egyszer elindultunk egymás felé...

MARGIT Elég hosszú volt az út... Inkább a rövid útról mesélj.

BANDI *(átöleli az asszony derekát)* Mit meséljek? Hazajöttem. Budapestre helyeztek!

MARGIT Nem rossz! Megint egy városban vagyunk!

BANDI Te... Belefáradtam ... Tudod, hogy nem kellett engem féltetni ! Megálltam a helyemet. Csak... akkoriban meg voltam zavarodva... Nem tudom... Ma már nem is tudom... Bella szöke volt... és ... be-kebelezett. Olyan nagy... anyag. Húsanyag ... Te meg vékony voltál.

MARGIT Jó, hogy emlékszel.

BANDI Emlékszem? Egybeszabott fürdőruhád volt .. a medence szélén álltál, akkor fonódott össze a sorsunk... aztán... a sok gyerek... Hogy mit szerettem Bellán? Mit mondjak neked? *(Hirtelen fölugrik Margit mellől, gesztikulálva magyarázkodni kezd)* Nem tudom, mit szerettem Bellán. Tudom, ez neked halálos sérelem ! *(Kitartja két kezét, mint aki az ördögöt akarja távol tartani)* Szöke volt! Borzalmasan szöke! Mit mondjak neked, Margit, mennyire szöke volt ...

MARGIT Semmit.

BANDI Na, ja. Te barna voltál mindig. Anyám viszont szöke volt! *(Mintegy indignálódva)* Ez volt bennem! A gyerekkoromban!

MARGIT Akkor mit akartál kezdeni velem?

BANDI *(széttárt karra)* Nem tudom, egyszerűen nem tudom... Tudhattam volna, hogy ennek büntetése lesz! A vérembe van írva a székszepileg! Hiába lesz akármilyen kötelék, gyerekek, nekem vérembe van írva!

MARGIT Lemondtál... *(Csitítja)*

BANDI Le, le... Adj még egy pohárával ! *(Mohón fogadja Margit konyaktöltését, lehajtja)* Le *(Iszik. Nyújtja a poharát)* Még! *(Margit tölt, Bandi iszik)* Te azt nem tudod elképzelni... *(Fellegekbe nyújtja a fejét)* Én küzdöttem! *(Rámered Margitra)* Azt hiszed, nem küzdöttem? Nekem te voltál az ideál! Elsöpört! Te Margit... nem tudom neked elmondani... Akkorra feneke volt! Megzavarodtam. Micsoda melled! Tud-

tam, hogy te különb vagy, okos... Folyton ez járt az eszemben ... Mi bünt követek el! Te nem voltál egy vászoncseléd! Ez meg az volt! Ekkora mellei voltak! *(Mutatja)* Az östermészet! Megszűnt a kötelesség! Mit mondjak? Hiszen veled voltam végig! Emlékszel, a jogi egyetemre? Hiszen együtt vizsgáztunk! Állam- és családjogból!

MARGIT A család, az meglett.

BANDI *(megint kinyújtja két kezét mereven előre)* Nem csak az én hibám!

MARGIT Tudom... Csak úgy mellékesen mondom. Csak, hogy a család meglett.

BANDI Persze... *(Meghiggad. Visszaül)* Nem tudom, mi a hiba... Anyám is szöke volt... Talán ez a baj... Persze: hogy nem akartam elszakadni tőled... Mi egy élet voltunk! Mindenben együtt jár az agyunk ... De... hogy mondjam el neked, mi a testiség? A testideg!

MARGIT Most akarod elmondani?

BANDI Az nem normális állapot... Mintha például te lennél az... *(Átöleli Margit derekát)* Ilyenkor meg-szűnik az a józan ész... csak ölelsz, csak ölelsz... *(Kiemelkedik a forró ölelésből. Fölnéz Margitra)* Ugye, megbocsátasz? Rájöttem. Nem az agyborulás kell... Higgadt megértés. Visszajöttem... Forró katlanból menekültem, hidd el... Csak miattad. Minket össze-köt a múlt! Ugye, visszafogadsz?

Bejönnek a leányok, mindnyájan. Anyjuk Bandi öléből kel föl. Mindenki kicsit zavarban van. Klára meggyújtott gyertyát hoz, elfújja. Boja a fejszét félredobja. Anna nagy leplekbe burkolódik. Edit berobban lelkendezve

EDIT Nézd... ezt sütöttem... *(Tántorodik Bandi elé)*

BANDI Gyerekek! *(Fölugrik, végigcsókolja őket)* Gyönyörűek vagytok ! Nézzétek, mit hoztam nektek ! *(Bontogatja a csomagjait, kiszalad, beszalad, eléjük tárja kincseit)* Ez Annáé... *(Kifinomult kozmetikaszanatóriumot hoz, kipakolja a szereit, könnyedén festegetni kezdi a húzódozó lány körmeit)* Ugye, nem felejtettelek el? *(Klára kezére gyűrűt húz)* Te már tudod, mi a szerelem! *(Klára borzadozik)* Neked egy ezüst haj-csat! *(Editbe tűzi)* Ne húzódozz! A hajnak dísz kell! A haj beborítja a világot! Nézd meg anyád haját! *(Széles gesztussal Margit hajára mutat)* Aranybarna! *(Aztán Bojához fordul)* Nyári cipő... Cipellő! Bújj bele! *(Leveszi erőszakosan Boja lábáról a cipőt, rá-erölteti a túlságosan magas sarkú szandált)* Nézd meg a lábformádat! Anyád... így járt a strandon... Mennyit nézegettem! No, jó ...

A lányok idétlenül visszahúzódnak, mint egy merev bábfilmben, ki-ki leül, ahogy bír

Mit mondjak nektek? Ennyi év után? Nem felejtet-telek el benneteket! Jó a cipő? *(Boja botladozik)* Ugye stimmel? Lépj rá! Na ! Ne félj ! Még szokatlan! De nőnek kell lenni!-Egyet ne feledjete el, nőnek kell lenni! Anyátok tudja ezt! Neked már jeggyűrűd van... Nem baj ! Ez a kisérőgyűrű... *(Boja ujjára erőlteti az ezüstgyűrűt)* Majd szappannal próbáld... *(Edit hajába erőlteti az ezüstcsatot)* Nem nyomom a fejedbe... ne félj ! Au ... A szépségért szenvedni kell! *(Anna lábkörmei fölött kiabál)* Mint az anyádé! Mi-csoda körmök ! Ez az öröklés ! Anyádnak voltak ilyen kis lábkörmei ! *(Kitárja karjait önfeledten)* Szeretitek anyátokat, nem? Gyerekek! Ha láttátok volna édes-anyát a nyíregyházi medence szélén! Egybeszabott fürdőruha! Várjatok! Csinálok egy fényképet! *(Elő-kapja polariod fényképezőgépét, csattogtat)* Nézzétek! — Pikk. — Itt van! *(A fényképezőgépből éles nyelv-ként kibukkan a foto)* Itt van, tessék ! Anya csak egy van! Huszonnyolc évvel ezelőtt is, tudtam! Itt vagy-tok *(Fölmutatja a fényképet. A lányok, mintha intésre, bábfigura módján nézik)* Nem tetszik?

ANNA De... Csak kicsit kövérebbek vagyunk...

Rászállnak Bandira

BANDI Az a fény, az a fény, ne izgasd magad! Egyéb-ként mi van veled, mit csinálsz? Beiratkoztál az egyetemre?

BOJA Azt hiszem, te el vagy tájolva. Anna soha a bűdös életben nem akart egyetemre menni.

BANDI De mért?

BOJA *(kicsit nyávogós, de kedves lányhangon)* Most megjátsszod magad? A múltkor még te is beláttad. *(Társaihoz fordul)* Nem? A múltkor tisztességesen egyetértettünk, hogy manapság — jól mondom? — nem érdemes értelmiséginek lenni. Fölforduljon? Vagy nyalja az előtte járók fenekét?

MARGIT Boja!

BOJA Most mit Bojázol? Nem így van? Az értelmiségi görnyed és fölfordul.

BANDI *(tétován Annához)* És még mindig a zeneboltban... ?

BOJA Képzeld. Ott legalább szabad. Emberek közt van.

BANDI Azért köszönöm szépen. Egész nap állni és lemezeket árulni.

BOJA Kontaktus.

BANDI És mire ment a kontaktusával?

ANNA Hagyd, Boja. *(Mintha a férfit ott sem volna)* Tudod, mire céloz. Hogy még mindig pártában vagyok. BANDI Dehogy célozok.

EDIT *(kínálja a süteményt)* Inkább vegyél, ne hallgasd ezeket a marhákat.

BANDI Édes vagy. *(Megsimogatja az arcát, vesz a süteményből)* Beigli ! Az örökkévaló beigli ! De azért nem marhák!

EDIT Dehogynem. Ha hallanád őket, egész nap, te is ezt mondanád! Ez a tökmag... *(Mondja Bojára)*

BOJA Te meg nagy állat vagy! *(Elfordul, sír, Margit zavartan vigasztalja)*

MARGIT Jaj... ne beszéljetelek így!

EDIT *(bölc s kedéllyel tartja a tálat és mesél)* Ez a tök-mag azt fejtegette, egy nőnek legfeljebb huszonöt éve van. Aztán kampec.

BOJA Igenis! Nézz rá! *(Mutat az anyjára)* Van még valami hátra az életéből? *(Vigasztaló anyját ellöki)* Hagyj engem a fenébe.

KLÁRA *(a tükörben nézegeti a hátsóját)* Hogy nekem milyen nagy fenekem van!

BOJA Mert férjhez mentél.

KLÁRA *(odalejt a süteményestálhoz, behabzsol egyet egyszerűen)* Le kéne fogynom ...

ANNA *(babrálja a láncát, ahogy a nagyanyja)* Mért? Nincs igaza Bojának? Még huszonöt éve sincs egy nőnek. Nézd meg anyát. Ránc, festett haj ... némi fej-fájás. Ezért menjek férjhez?

KLÁRA Na, anyának még huszonöt se jutott. *(Bekap egy beigli)*

BANDI *(közbe akar avatkozni)* De gyerekek...

EDIT Ezeknek mondd? Vénőbbek, mint te vagy. Egész nap a női sorson filozofálnak. Anna is csak szidja a női sorsot meg a férfiakat, közben hozzámenne az ördöghöz is..

KLÁRA De nincs ördög. Helyesebben, ördög sincs. *(Nyilatgatja az ujját)*

BOJA *(megvetően)* Hogy odavan a nagy fenekével, mert beszípkázott magának egy palit.

KLÁRA Én igazán nem szípkáztam ... Inkább ő szípkázott be engem. *(Kedélyesen lejt a szobában)* Kel-lettem neki... Talán éppen a nagy fenekem... *(Rá-csap)* De azért le kell fogynom.

BANDI Tényleg, Klárka ... mit csinál a férjed?

BOJA Semmit. Várja, hogy a sültgalamb a szájába repüljön. Na, ez a sültgalamb önagsága. Grafikus, öt-száz éves, de még egyetlen képet nem adott el.

ANNA Egész nap aktot rajzol Kláriról. Csoda, ha senki se veszi meg?

EDIT Hagyjátok, legalább szerelmesek. *(Gyerekes bizalmassággal Bandihoz fut, megragadja a zakóját, úgy mondja)* Az igaz... Van egy lepra lakásuk, még a végé is kinn van a gangon... Múltkor elmentünk, mondtuk, jöjjenek ide, itt kert van, kényelem... Nem jöttek, mert nem voltunk itthon. Kettesben unjuk egy-mást... jelentették ki. *(Kajánul Klárirra mutat)*

BANDI Gyerekek, a házasság komoly dolog...

Annyuk a kredencnek dőlve, kedélyesen szemléli a manók táncát, ahogy a pasast körülveszik, kicsit drukkol is nekik, kicsit szégyenkezik miattuk

ANNA Ó, ó... ezt meghallgatjuk.

Mindenki ülő helyzetbe helyezkedik, figyelnek, Bandi kénytelen valamit mondani

BANDI Ezt ti is tudjátok... Mit mondjak? A párválasztás komolyabb, mint a munkaválasztás ... Már az ősi korban... az előembereknél...

Hahotáznak

BOJA Már a majmoknál! Remek!

BANDI Igenis, a majmoknál... *(Alig tudja túlkiabálni őket)*

EDIT Csend, gyerekek. *(Komolyan Bandihoz fordul)* És neked van zsánered?

BANDI Zsánerem? Milyen zsánerem?

EDIT *(tenyerében tartott állal beszél, lábát lengeti a térdén)* Ahogy mondtad, hogy az ősembereknél...

Hogy kit választasz. Nyilván ez nemzedékről nemzedékre alakul ki az emberben... az öskép ... BOJA *(főlemelt mutatóujjal)* Vagy gyerekkorában ! KLÁRA Ha valakinek van gyerekkora egyáltalán... EDIT *(hirtelen haragú természete lobban)* Ne ugassa-

tok mindig közbe! Ő beszélt a párválasztásról! *(Nyeg-lén Bandira mutat)* Van valami határozott nőképe, ami tetszik, vagy nincs? Haj, szem, orr, láb ... ANNA

Fenek... MARGIT Gyerekek, tessék ez befejezni. *(Elhessegetné őket)*

BANDI *(tölt magának zavarában)* Az ember... fiatalon... összeviessza kapkod...

BOJA Na, látod! *(Mutatóujjával most Bandira mutat)* BANDI Akkor elsősorban ugye... fizikai adottságok... dominanciák ..

BOJA *(a többiekhez)* Mi az? Domborulat?

BANDI A testiség... áll előtérben... Vakon nyúl az ember... KLÁRA Hova?

MARGIT Gyerekek, ne időtlenkedjete!

EDIT Egyszerűen azt akarjuk kérdezni... nem élünk a középkorban... tetszik neked anya?

BOJA Mi szeretjük, ha anyánkat valaki szereti ... ANNA És anya nagyon elhagyott, tegyük hozzá... EDIT Tetszik?

BANDI *(segélykérően Margitra néz, de az talán kicsit élvezi is, hogy Bandit megkínózzák)* Gyerekek... ez olyan intim téma... Anyátok gyönyörű volt... van... Úgy értem, már Debrecenben is, meg Nyíregyházán, a medencében...

ANNA *(füléhez emeli a kezét, mintha nem jól hallana)* A medencéje?

BANDI A medencében... Én most is... úgy látom... mint a ... EDIT Medencében. És a haja? Nem inkább a szőke vonzott?

BANDI A szőke? A szőkeség ... ugye... fiatalok... KLÁRA Ne ezen rágódjatok. Majd befesti. Öskép, zsánerkép, őszkesége... Lesz házasság vagy nem lesz? BANDI

Én... ugye... kedvesek vagytok, mint gyerekek... épp azért is jöttem... Mondtam anyátoknak ... én ugye... majd harminc éve ismerem... becsülöm... okos asszony...

EDIT És olyan szerencsétlen. Hidd el nekem... maga se vallaná be... *(Gúnyos)*

Margit nevet

BOJA És őt meg sem kérdezzük? Anya, te szerelmes vagy?

BANDI *(előretartott kézzel megint, mintha sátánt üzne el)* Na, gyerekek... ez nem ilyen egyszerű... Eljárt fölöttünk egy csöppet az idő ...

BOJA Na, mondtam. Huszonöt egy nő élete. Slussz. *(Főllál, kimegy a szobából)*

EDIT Most hova mész, te átok! Most lesz a leánykérés! KLÁRA Hova megy. Disszidál.

ANNA Nincs igaza? Éljen egy ilyen családban?

BOJA *(visszarohan egy pillanatra)* Nem biztos, hogy disszidálok, de hogy ti rohadt állatok vagytok, az biztos! *(Kifut)*

MARGIT Na, szép kis családba csöppentél... Ne haragudj, teljesen meg vannak vadulva.
EDIT *(tenyerébe támasztott állat, lábát a térdén lóbáztatva)* Dehogyan vagyunk megvadulva. Mindig ilyenek vagyunk. Mért? Legalább őszintén lát minket. *(Flegmán Bandira mutat)*
ANNA Alljunk talán tótágast, hogy kéröd érkezett? *(A nyakláncát birzálja)*
MARGIT Mindegy, hogy mit csináltak, nyihorásszatok, verekedjétek össze, csak ne csörgesd a láncodat, Anuskám, erre az egyre megkérhetlek, ne csörgesd a láncodat! *(Az ablakhoz megy, beáll karba font kézzel, háttal)*
MAGDUS *(előrenyújtott kézzel jön be, kissé tapogatva, egészen elmeeg Bandiig, mert annyit jól lát)* Jaj, te vagy az, Bandikám ... Már azt hittem, Péter, de jobb is, ha te vagy... hadd fogom meg az arcodat ... *(Tapogatja)* te meghíztál! Olyan duzzadt az arcod... *(A testét is tapogatja)* Milyen pocakod lett... Elkényeztetek a szépasszonyok? Nálunk Szatmáron, ha meg-hízott egy férfi, azt a szépasszonyok kosztjára fogták... Na, egyetemista korodban csinosabb voltál, de akkor nem vettél el a lányomat... Még jó, hogy el nem züllöttél, valami műlovarnövel szürted össze a levelet, vagy cirkuszossal, mesélte anyád, alig tudtál tőle szabadulni, gondolom, anyagilag is tönkrementél, mert a pályád az kettétört, pedig kicsoda fejed volt, azt hittük, te leszel apád utóda az egyetemen, de valami zugtéveszcsében lettél jogtanácsos, no, szép, nem mondom, de a szerelem az szerelem *(Megfogja a fejét)*, kopaszodsz is? Persze, eljárt az idő, megrokkantál te is, ez a vége, mindnyájan a sír felé tartunk, nekem is jobb lesz ott, ezeket a gyerekeket nem lehet kibírni, képzeld, az Anna a fületem húzza, jó, hogy meg nem pofoznak, de hát én is ki vagyok szolgáltatva nekik, hova mennék ilyen korban, olyan szemtele-nek ezek a kölykök, persze, nincs apjuk, sose is volt, vagyis csak pár évig, Péterről se gondoltuk volna, hogy elhagy minket, eleinte olyan tisztességes volt, de látod, itt van karácsony, most se jön, csak te... Azt mondja Boja, elveszed Margitot feleségül?

Kínos csend

BANDI Én nem veszem el... vagyis el akarom venni, épp azt mondom...
MAGDUS Talán jobb is, nem biztos, hogy ő még boldog tudna lenni, ennyi szenvedés után, meddig maradsz?
BANDI Épp menni is akartam... Majd jövök még... Elnézést a zavarkolódásért ... Lekésem a vonatot ... A csatlakozást! *(Meghajol, kimegy)*
MAGDUS *(nevet)* Lekési az esküvőjét! Biztos megint valami nő után lohol. *(Margitnak, nyugtatólag)* Jobb, hogy nem mentél hozzá feleségül. Se most, se akkor. Még ezek a gyerekek se lennének.
ANNA *(nagyot nyújtózva föláll)* Milyen kár lenne! MAGDUS Nem kell már ez a kisbalta? *(A sarokba vágott szerszámért megy nehézkesen, felveszi, viszi)*
KLÁRA Nem kell. Már kész a karácsonyfa.
ANNA Mi is kész vagyunk.
MAGDUS Na, csak hogy el ne kallódjon. Ha én nem teszek valamit a helyére, sosincs meg. *(Átballag a színen, kifelé megy, kezében a kisbaltával)* Ha meg kész a fa, mire várunk? A tartár is kész. Csöngessetek, ha jön az Angyal... *(Kimegy)*

A délután éjszakára vált. Tört karácsonyi dallamok, egymásba úsznak, fölismerhetően, de groteszkül. Aztán ez is elhallgat. Margit pongyolában, az ablakban ül, kifele néz a kertre. A szomszéd szobából hallatszik a gyerekek lemezezése, Koncz-számok mennek. „Ne hagyj el, ne dobj el, ne játsz velem ...” Megjelenik Anna, hálóing-ben, átvonul a szobán. Kimegy, nemsokára visszajön. Edit jön be, szintén hálóingben, alig fordul, megjelenik ugyanígy Boja, jönnek-mennek, mint átlátszó kísértetek

MARGIT Mit mászkáltok annyit?
ANNA Csak vécére megyünk.

Ugyanaz a járkálás, pusmogás, csivitelés, tipegő mezítlábazás

MARGIT Klára hazament?
EDIT Nem. Hazaszólt telefonon az urának... *(Meg-nyomja a szót)* majd később megy, vagy reggel. MARGIT Jól kezdi. Mit csinál?
EDIT Hallod, lemezek. Vár.
MARGIT Mi a csudát vár?
EDIT Nem tudom. Mindent én sem tudhatok. *(Kimegy)*
Hallatszik a zene. „Lehet, hogy mást találsz majd, akivel szebb és boldogabb vagy. De sose lesz, aki olyan, mint nekem vagy ...”
MARGIT Mért nem alusztok már? *(Szól rá az átsuhanó Bojára)*
BOJA Nem tudom.
MARGIT Vagy nem is akartok.
BOJA Te mért nem fekszel le?
MARGIT Mit fekdüjlek le? Olyan éber vagyok, hogy ki-lukad a szemem.
BOJA Te tudod... *(Kisuhan. Peregnek a lemezek)*
MARGIT Meddig akarjátok bömböltetni azt a magnót? Már megzavarodok! Szétreped a fejem! Legyen már vége egyszer! Nem volt elég még a karácsony? Még most se lehet az embernek egy perc nyugalma? Zár-játok el azt a nyavalyát!

Elhallgat a zene.

Sokára Edit topakodik be, megy, aztán megáll a szoba közepén

MARGIT Mit akarsz? *(Nem durva, inkább fáradt)* EDIT Csak... el akarok búcsúzni.
MARGIT Már egyszer elköszöntünk. Na, gyere... *(Edit hozzámegy, lehajol, megcsókolja)* Aludj szépen... jójszakát. *(Ő is megcsókolja a lányt)*
EDIT Elzavarsz, mint egy kisbabát?
MARGIT Dehogyan zavarlak... *(Edit csak áll)* Megfázol... mezítláb.
EDIT Vársz?
MARGIT Dehogyan várok. Csak iszonyúan megfájdult a fejem.
EDIT Egyedül akarsz maradni?
MARGIT Egyedül? *(Nagyon nevet)* Egyedül... Dehogyan akarok egyedül maradni. De nem is vagyok. Itt vagytok ti nekem... Mért lennének egyedül? EDIT Az nem ugyanaz. Gondolom én.
MARGIT Jaj, kislányom ... tényleg megfázol. EDIT Mért nem keresel magadnak valakit?
MARGIT Kicsodát?
EDIT Hát... egy férfit.
MARGIT Nagyszerű... *(Nevet)* Mért kellene nekem most egy férfi?
EDIT Nem kell?
MARGIT Minek? Ennyi ember közé.
EDIT Miattunk nem keresel?
MARGIT Nem, nem... ezen ne izgasd magad. EDIT Nem vagy még olyan öreg...
MARGIT Jaj, nagyszerű... *(Nevet, idegesen)* „Még!” Néha százévesnek érzem magam.
EDIT És máskor?
MARGIT Másokor? Másokor? Kilencvennek.
EDIT Soha nem is, kerestél?
MARGIT *(leülteti maga mellé, szembe, átvét rajta egy kendőt)* Nézd... az ember nem keres...
EDIT Hogy jössz te ahhoz, mi?
MARGIT Nem, nem... Vagyis hogy hiába keres. EDIT Nem vagy rossz nő. Nem kellettél senkinek? MARGIT Nem, nem így értem... Hiába indulsz el a nagyvilágba... hogy ide nekem az oroszánt! És ke- esel egy férfit ...
EDIT Nekem nem kell magyaráznod.
MARGIT Jaj, jaj, bocsánat... Te már komoly tapasztalatokkal rendelkezel.
EDIT Nem az, hogy tapasztalatokkal, de tudom, amit tudok.
MARGIT Felejtsd el... Nem baj. A belső béke titka, ha az ember nem törekszik arra, hogy mindig jól járjon.
EDIT Csakhogy te nagyon rosszul jártál. Arra sem törekedhet az ember, hogy mindig rosszul járjon. Senkid sem volt?

MARGIT Nézd... Egyrészt ... valahogy az emberen megérezik, megéreződik ... a szag. Az egyedüllet szaga. Mint valami kipárolgás. A magányosság. Az ember kicsit tétovább lesz, kicsit merevbb ... *Vagy* az el-hagyatottság érződik meg? Hogy otthagyták? Vagy csak a mozdulatai *lesznek* lassúbbak? Mintha folyton kicsúszik a kezéből a pohár. Úgytelenebb, védtelenebb. És a férfiak nem szeretik a magányos nőt. Ezen csak valami vak önbizalommal lehet túltenni magunkat. Másrészt... hiába keresel. Az akaratoddal. Ha belül nem vagy készen a találkozásra. Önfeledtségre. Ha nem vagy szabad. Ha páncél van rajtad. Páncélban nehéz ölelkezni.

Csőnd

EDIT Talán blöffölni kell. Megjátszani.
MARGIT De nagyon beletanultál... *(Idegesen nevet)* De elég legyen, agyonfagysz. Nekem ti vagytok az életem. EDIT *(főllál)* Azt látom
MARGIT Ne hidd, hogy a szeretkezés teszi az életet. EDIT Tudom. A kötelesség. A helytállás.
MARGIT *(hirtelen ő is fölemelkedik)* Ne beszélj csacsiságokat! Nekem ti nem vagytok kötelesség! Annyira szeretlek titeket... *(Átöleli a lányt, megcsuklik a hangja)* Tudod te ...
EDIT Szevasz. *(Megy)* De sirni nem szabad. Az a vereség. Én csak tudom. *(Kimegy)*

Anyja megtöri a szemét, fájdalmasan nagyot nyújtózik. Boja jön be, kis otthonkát vett a hálóingre

MARGIT Na, mi az? Kisértetjárás?
BOJA Nagymama megkért, hogy készítsék oda neki vizet meg gyógyszert. Elfelejtettem.
MARGIT No, lám.
BOJA No, lám! Nincs egy normális szavad?
MARGIT *(kicsit elállt a lélegzete a támadástól)* No, lám. A kisasszony fölvette Savonarola-tempóit!
BOJA Ha látnád magad, ez az okoskodó hang milyen erőltetett! *(Sírósan gúnyos)*

MARGIT Nem én neveztelek el *Savonarolának!* Hé!
BOJA Nevetséges. Mindegy, ki nevezett el, csak ezzel tudtok nyüzni! Apám nevezett el? Hogyan? Honnan tudja, hogy én milyen vagyok? Én nem is emlékszem rá! Kétéves voltam, mikor eltűnt a ködben! Mit láttam belőle? Mit hallottam? Ja, a telefonhangját! Azt igen! Öblös tenor, negyvenes. És tudod, mit szégyellek legjobban? Hogy kiskoromban azt hittem -- egy telefonfülkében lakik! Edit, az a dög mondta! A Városligetben jártunk, én meg ábrándozva kérdeztem tő-le, mit gondolsz, hol lakik apa? ő meg egy *telefon-fülkére* mutatott, hogy ott. És én elhittem *neki!*

MARGIT Na, kislányom ... ne ezen rágódj ...
BOJA *(a közelítő Margitra)* Ne nyúlj hozzám! Elég volt belőletek! Mártír anya, nem létező apa! De ő legalább nem létezik. Látod, ma is. Társasjáték, amelyhez nin-csenek bábuk! De ő legalább eltűnt! De te itt vagy, nap mint nap látom azt az agyonfegyelmezett arcodat, melyet pókhálós ráncokkal beszórt a hamisság! Ez a kifogatás! Hogy jól van így, gyerekek, makarónit egyetek! Elég volt a makaróniból! Mintha nem történt volna semmi! Mintha nem dőlt volna ránk a *bunker!*

MARGIT Milyen bunker?
BOJA Ünnepelejünk, mosolyogjunk! Mosolyogsz. Ahogy most is, hogy a kis hülye miket beszél! A főlény! Mert vesztes, az nem tudsz lenni. Odadobni magadat! És ha elhagytak? Kit nem hagynak el? Százezer nőt elhagynak, de azok tovább élnek!

MARGIT És én nem éltem tovább?
BOJA Te? Te egyetlen szavaddal, egyetlen mozdulattal ölni tudsz! Csak ki ne kelljen lépni a páncélobból! Te, te... Védekezni! Vagy inkább előre támadni! Tudod, mi nincs benned? Öröm!

MARGIT Mindenki azon csodálkozik, milyen boldog vagyok, derűs ...
BOJA Te? Derűs? Mint ma is! Ahelyett, hogy átléptük volna vidámkodva ezt az estét ... Nagyvonalúan, anyácskám! Lehet, hogy nem a legjobbkor mondom, de az is lehet, hogy igaza volt apámnak! Ünneprontó vagy! Valami tökéletességet hajszolsz, ami nincs eb-

ben az életben, aztán örülni nem tudsz! És másokat re hagysz örülni!
MARGIT Én nem hagylak örülni? Én? Egész nap azon voltam..

BOJA Nem voltál te semmin! Csak hogy mi is belebebedjünk! Ne merjünk viháncolni! Mártír vagy, ahogy végigmész a szobán, ahogy a könyveidbe bújsz, ahogy az ablakban állsz! Játszani! Sosem emlékszem, egyetlenegyszer sem az életemben, hogy játszottál volna *velem!* Hogy egy labdát odadobtál volna! Hogy csal-tál volna a *kártyán!*

MARGIT Hát... csinálni nem tudok.
BOJA Most ebbe kapaszkodsz bele! Öröm! De az öröm-hoz mi kell? Szeretet! Kit szeretsz te? Minket? Hogy fölázdoztad négyünkért gyöngéd életedet? Vagy anyádat? Már ha csak hallok, ahogy válaszolsz neki, bor-sózik a hátam! Lenézed. A naivságát, a butaságát, ahogy te mondanád! A tartárkészítését!

MARGIT Örültségeket beszélsz.
BOJA Közben áldozatot hozol, fölényesen! — hogy el-viseled! A primitivitását. Mert így mondd! Igaz? Hiszen te objektív vagy! Anyáddal szemben sem lehetsz elfogult! Ha primitív, hát primitív! Te mondtad, ezer-szer! Szeretet, anyácska, szeretet! Az hol van? Mindig az elnézés és megbocsátás nevében szeretni? Hogy a többiek milyen hülyék és primitívek? Kit szeretsz te? Magadat! Kinek mersz te megbocsátani, mint a mindenható? *(Kifulladás)* Szerencsétlen vagy, igen.

MARGIT Köszönöm. De nem értelek...
BOJA Amit nem akarsz, nem értesz! Tönkretettetek minket...

MARGIT *(gúnyosan közbeszúr)* Én?
BOJA Te is, éppúgy! Egy üzletben nincs két külön fél! Vagy te talán még jobban! Mért? Van olyan bűn, amit ketten követnek el, és csak az egyik a hibás? Néha már arra gondolok — valami hibának benned is kellett lenni, hogy apa *elhagyott!* Vagy te tökéletes voltál? Te voltál az odaadó hitves, ő meg a hitvány, a csaló ... a körmönfont, felelőtlen senki?

MARGIT Sosem mondtam, hogy senki volt.
BOJA Néha megértem... A nyomorult! Azt kapta, amit keresett? Savonarolázol! Ezt is tőle tanultad! Hogy kigúnyolj! De most is csak ágaskodsz utána, mint valami sajt után a róka... Brrr ... Mért kellett? Ha olyan nagy objektív vagy, mért nem láttad meg a vétkeket előre! A silányságát ... a te objektivitásod mérlegén? Amikor gyártottatok, már javában tudtad, hogy nem téged szeret! Mért nem tudod felölni magadról? Én akkor is lelöktem volna, mikor engem csinált! *(Ki-indul)*

MARGIT Bojám ... Kicsim ... Csak nem mész el? Boja...
BOJA Nem megyek el? *(Nevet)* Majd meglátod, anyácska! Hogy éljek itt? Veled? Ebben a családban, ahol egy percre nem volt család? Ténferegjek a szoknyád körül, vagy a kihalt szobákban? Argentínában vad-idegenként, anyácska! Ahol senki sem tartozik hozzám, és én sem tartozom *senkihez!* Ma is! Itt ülünk órák hosszat... nevetséges. De nem is ő a baj! Te! Ahogy az ablakban állsz, naphosszat! Ha valaki nincs — nincs. Tudomásul lehet venni! De aki van! Mint egy alázatos... hernyó!

MARGIT Bojám ... Ez borzalmas ...
BOJA Nekem mondd? Megyek, viszek gyógyszert az öregasszonynak, nehogy elpusztuljon! *(Kimegy. Be-vágja az ajtót)*

MARGIT *(magába roskad, meggörnyed, önmagába fojtja a zokogást. Motyog „Hol már ember nem segíthet, a te erőd nem törik meg ...” Jaj ... (Csöng a tele-fon. Többször. Margit nagy nehezen föltápáskodik, a készülékhez vánszorog) Halló... Ki az? De milyen számot hívott? Egészen más. Igen. Mellékapcsolnak .. Nem baj, még fönn voltam... Karácsony van... Nem történt semmi ... Egy hang az úrból! (Nevet) Tévedés, igen ... (Nevet) Sajnos! Jó éjszakát. (Kattan a vonal kibúg. Margit még félúton tartja a kagylót, el-méláz, mosolyog. Boja jön vissza, Margit észreveszi, ahogy belopakodott. Visszaveszi a füléhez a kagylót)*

Na... nem kell megsértődni! Ott vagy még? Kicsit ingerült voltam,, belátom... Tudod, ezeket a ka-

rácsonyokat nehezen tudom elviselni... Ricsaj, nehéz ételek... (Fölnevet) Nem, nem, a tartár kitűnő volt, anyám csinálta... Tudod. ő azt hiszi, mindent jobban tud, de van is benne igazság. Azt mondja, én egy tar-tárt sem tudok tisztességesen elkészíteni... Nincs ben-nem elég szeretet hozzá... Te is úgy találd? Ne udvarolj, csak a szintiszta igazat mondd! Jaj... elolvadok ... (Szünet) És szeretsz? Ne részletezd ... a gyerekek még fõnn vannak! Bármikor bejöhetnek, és akkor mit mondok? Egy négygyerekes öreg anya? Nem merem bevallani nekik! Hozzászórtak a szüziességemhez! Boja, a kicsi? Az õlne meg legelõszõr! Noha ma a fejemhez vágta, hogy én voltam a hibás, hogy el-váltak tõlem. Persze... mert szeret! Várták az apjukat, és nem jött. Ezért rajtam töltik ki a bosszújukat. Hogyan? Hogy szeretik-e? Imádják! Aki nincs, azt imádjuk! (Szünet) Nem, nem, nagyon rendes... nem jött, de talán beteg. Ne félj... Ünnepek után jön egy bûnbánó százezer forint... hogy külföldön van, dolgozik, értünk! Nem, mért? Ez olyan nagy összeg egy karácsonyra? Neki van... Nem... sosem volt smucig, ezt nem mondhatom. Sosem volt anyagi gondom. (Szünet) Mit? Hogy most is szeretem? Marha meg van. Csak azt mondom, hogy anyagilag ellátott minket. Ez még nem szerelem, ez objektív ténymegállapítás. Dehoggy gyûlöölöm. Mért gyûlölném? Ó egy csavargó... Szexuálmisztikus. (Szünet) Ne féltékenykedj. Hogy csókolta-e a combomat? Most ilyen összehasonlításokat teszel! Ne... Nem kell ilyeneket mondani, még telefonban sem! Majd ha ketten leszünk. És . . . képzeld... figyelsz? Edit ma beolvasott nekem, hogy nincs szeretõm! Ha tudná... Na, ja. Egyszer meg kell tudniok. Edit? Már õ is bölcs lett, volt egy derékba-tõrése... De olyan finom, mint a selyem... Helyre-jõn. (Kõrûnéz, mintha félne) Már leteszem a kagylót, nem lehet telefonban szerelmeskedni! Hogy szeretni fognak-e? Nehéz dolog. (Nevet) Még engem se szeretnek! (Boja megmozdul, pöccen valami) Várj... mintha lenne itt valaki . . . (Leteszi a kagylót, körül-néz, óvatosan az ellenkezõ irányba megy, aztán visszazalapakodik) Semmi. Már nem merek élni. Olyan féltékenyek. Volt itt egy régi kërõm ... Fõlbukkant, évek óta keres, évfolyamtársam volt az egyetemen, még Debrecenben. Nyíregyházán fürdõztünk, még arra is emlékszik, hogy egybefürdõruhám volt, és fejest ugrottam... karcsún! Most mit hõzõngsz? Végig se hagyod mondani, csak féltékenykedsz. Megcsókolt, nem a számat, az arcomat, én is megcsókoltam ... azt a nedves arcát. Brrr... Ha láttad volna a gyerekeket! Tigrisek nem védik így az anyjukat! Kinyírták! (Ne-ve) Darabokra szedték! Szegény, elmenekült ... Majd te megbirkõzol velük valahogy. Ha engem megfõz-tél... Talán Klára lesz a legnehezebb. Az nem beszél! Csak odaszûr. És megvet. Nem irigylem a férjét. Most se ment haza, itt alszik, gondolom, az apját várja (Órájára néz) éjjel fél kettõkor! De nem kell félni tõ-le, arany szíve van. Most a fenekével van elfoglalva, hogy nagy. Istenem, ha nekem olyan fenekem volna! Olyan kézbe fogható! Ne disznólkodj ... (Szünet) De... szeretlek. (Kõrûnéz) Most mért mondjam ki? (Suttog) Sze-ret-lek... Nem fogok ordítani. Se sikongani . . . Majd nálad... (Nevet) Paráznaság! (Nevet) Anna... a legidõsebb, tudod, elitélne érte. Pedig õ is arra vágyik. Huszonõt éves, gondolhatod. De nem mondhatom, hogy gyorsan feküdjön le valakivel. Neki rendes házasság kell. (Szünet) Jó. Nekem is, csak várj egy kicsit, amíg megértetem velük, hogy negyvenhat éves korban is van új élet. Boja disszidálni akar. Meg-õlöm. Vagy följelentem a belügynél. Egy percet se tudnék élni nélküle, gondolhatod! A dõg apja miatt. Hogy itt nincs család! (Elcsuklik, kiesik egy másodpercre a szerepébõl, de visszazõkkenti magát) Igazad van... Tudom, hogy számíthatok rád. Na, na ... (Szünet, Margit hosszan hallgatja a nem létező hangot) Te nem vagy szexuálmisztikus? Mit jelent, mit jelent... Egy naiv marhát. Hogy a szerelem fényességében találja csak meg az ember az élet értelmét... (Mintha idéz-ne) hogy... nem értjük meg a világot, a világmindenséget... a marhája... az agyunkkal... csak a . . . micsodánkkal... Erre kellett neki az a szõke nõ... Na, meg a többiek. Vak, persze, ne is mondd... (Szünet) De te négy gyerek mellõl elváltál volna? Akár-

milyen gerjedelemben? Na, ugye? Inkább félrevezet-tél volna? Csak nem akarsz te is félrevezetni? (Hosszú hallgatóság) Tudom... Holnap nem tudok menni. Csak az ünnepek után, észrevétlenül. Majd azt mondom, jogi tanácsadás... (Nevet) Á, nem gyanakszanak. De ügyis meg kell ismerned õket! És szeretni kell! Velem együtt. (Szünetet tart) Köszönöm. Neked is... Boldog karácsonyt. Hányszor mondjam még? Telhetetlen vagy... mint egy... kamasz. Szeretlek, na. (Suttog) Sze-ret-lek... (Lassan leereszti a kagylót, egy pillanatig visszahallgatódik, aztán leteszi. Végigsimítja a haját, megrázza a fejét, boldogan. Lassan ki-megy, Boja mellett. Csõnd. Sokára nyílik a másik ajtó, Klára jön ki õlmosan, szemét dõrzsõlve, épp hogy érõ hálóingben)

KLÁRA Mégiscsak haza kell mennem ... (Ásít) Apa nem jött? Mit állsz itt? (Ráfõrmed Bojára) Ezt a feneket! (Ráút a tomporára) Fogynom kellene... Nem akarom, hogy elhagyjanak. (Nevet, ásítva) De én szeretem a férjemet. Hívj egy taxit... Be akarok állítani, meztelenül.

BOJA Halló! Ide figyelj! (Megrázza Klára alvatag. vállát) Anya most beszélt valakivel telefonon!

KLÁRA Anya? Kivel?

BOJA Azt nem tudom. De sügtak-bügtak, ha hallottad volna!

KLÁRA Azt nem tudom elképzelni.

BOJA Én se tudtam. De itt álltam.

KLÁRA Hallgatóztál?

BOJA Véletlenül.

KLÁRA És mit mondott?

BOJA Mit mondanak ilyenkor? Hogy ünnepek után megy hozzá... Nekünk majd azt mondja, jogi tanács-adás!

KLÁRA És még mit beszéltek?

BOJA Hogy szereti!

KLÁRA Ki szereti?

BOJA Jaj, ébredj már föl! Anya... szereti... ezt a telefonálót!

KLÁRA És az?

BOJA Mit az?

KLÁRA Ó is szereti?

BOJA Azt honnan tudjam? Nincs két készülék!

KLÁRA Mért, mint mondott anya?

BOJA Szeretlek... Szeretlek... Még tagolta is! Szeretlek!

KLÁRA Szeretlek? Anya mondta? (Átõlelik egymást) Jaj, Bojám! Ideje, hogy boldog legyen!

Vége az elsõ résznek

II. RÉSZ

Magdus a reggelizõasztalt szedi le, persze, tapogatózva, a morzsákat sõpri — mellé — egy kis csillogó réz kézi-lapátra, finom kefével. Bõborvõrõs hosszú slafrokban van, õdon, ezüsthajú királynõ. Anna reggelizõruhában, éjszakás elhanyagoltságban, Boja iskolábaindulóan, tettekeszen, pakolja a könyveit. Agyonrakott, földült asztal

ANNA (ráríkkolt) Hagyj már minket élni! Több kárt csinálsz, mint hasznót!

MAGDUS Tudom... Legegyszerûbb volna, ha a temetõben feküdnék. De én onnan nem késem el... Ti viszont igen.

ANNA Mi sem késünk el a temetõbõl. Mindnyájan oda tartunk. (Majszol lassan egy mézes, lecsõpõgõ kenyérrel)

MAGDUS Hogy eszel! Mint egy disznó.

ANNA (Bojának) Erre van szeme. A vak! A fõvak! Közben sasszeme van. (Bojának, mintha az öregasszony benn se lenne) És megmondtad, hogy te nem akarsz lefeküdni? Megmondtad a srácnak?

MAGDUS Ki nem akar lefeküdni?

ANNA Nem veled tárgyalunk.

MAGDUS Akkor ki akar lefeküdni?

ANNA Csak ezen jár az eszed. Nem hiába mondják, hogy az öregasszonyok bediliznek.

MAGDUS Te... te... (Fõlemelt kézzel Annához közelít) átok!

ANNA *(Bojához)* Nézd, hogy szeret ! Mást se hallottam tőle fuvolázni, hogy az Annikának milyen göndör fürtös haja volt. Hallod az illedelmes erdélyi nagy-asszonyt ? Átok vagyok.

MAGDUS Hol vagy? Egy sincs, aki ilyen lenne! Meg-vert veled az ég. *(Kihajol az asztal fölött, mintha el akarná kapni Anna grabancát)* Anyádnak sincs egy nyugodt perce tőled!

ANNA Van neki tőlünk nyugodt perce. Tőled nincs. Rátelepszol, mint egy polip. Néha arra gondolok, nem véletlen, hogy apa elmenekült.

MAGDUS *(kétségbeesve)* Atyaisten!

ANNA Atyaisten. Úgy, ahogy mondod.

MAGDUS Atyaisten ! Végül én vagyok az oka, hogy apád elvált anyától !

ANNA El tudom képzelni ... Boja ... gondold el azt a házasságot, melyben ez az öregasszony a nemtő. MAGDUS Micsoda?

ANNA A nem-tő... Nem hallottad még ezt a szót? Aki nemez. Lelkileg. Néha már sajnálom apámat, hogy ilyen szerencsétlen familiába keveredett. Boja, mi? Gondold el... Még meg sem reggeliztek, jött ez a vénasszony és kivette a kezükből a villát : remélem, befejeztétek. És lesöpörte az arany szemeteslapátba a morzsákat! Befejeztük. — Mondták. Az egész életet.

MAGDUS Te piszok!

ANNA Költői. És mikor átment a szobán, hogy leeresse a rolót — gyerekek, késő van, belátnak —, és le-eresztette rájuk a rolót. Ők meg akartak egy jót szeretkezni.

MAGDUS Ez előtt a gyerek előtt ne merj nekem ilyet mondani!

ANNA Mért? Sosem szeretkeztek? Valamikor csak kel-lett. Néhányszor. Hogy meglegyünk ! *(Idegesen rikolt, a teáscsészével kitér az öregasszony hadonászó karjai elé)* Hallgass csak rám, Boja.

ANNA Mert olyan közel jössz. És ki ez a srác, Boja? *teája papucsba bűjtött lábát éri)*

ANNA Mert olyan közel jössz. És ki ez a srác. Boja? BOJA Nem srác. Az énektanár.

ANNA Fiala? *(Magdus a lábát törölgeti)*

BOJA Most végzett. — Hol a tornaruhám?

ANNA Akkor le kell feküdni veled. Az már tapasztalt. Tulajdonképpen bemutatathatnál neki. Mondd meg, van egy világszép nővéred a Kálvin téri zenéboltban, lefeküdnél vele.

MAGDUS Szégyentelen ! El akarod rontani ezt az ... ártatlanságot?

ANNA Ártatlanság? Ha látnád, ahogy pőfékel egy szivarral tizenhét éves korában, nem mondanád. *(Boja valóban egy vékony szivarkát szippantgat készülődése közben, kamaszosan)* Nem érzed a büzt?

MAGDUS Boja ... te dohányszol?

ANNA Nem. Szivarozik. Nagyban kezdi. Mért? Te napi hatvan cigarettát szívál ... amíg bírta a szived. Most nem bírod. Kipurcantál.

MAGDUS Én... én ... csak ideges voltam...

ANNA Ugyan! Ideges, ideges ... Szép familia! Ideges voltál, mert otthagytak! Türtél, türtél, amíg szíjat hasítottak a hátadból. Amikor már nem volt hát, be-adtad a kulcsot ! De mért türtél? Azt hitted, akkor megmentheted a házasságod! Nem menttetted meg. Ez, úgy látszik, családi.. Minket elhagynak. Anya legalább nem türt. Te meg csak pőfékeltél, napi hat-van.

MAGDUS Te... agyonütlek ! *(Főlemelt kézzel a lányra ront)*

ANNA *(megáll előtte)* Tessék. Itt vagyok. Na — üss meg!

MAGDUS Na... hol vagy? *(Megfogja a vállát)* ANNA

Tessék. Itt az arcom! Üss pofon!

Magdus Anna előtt áll főlemelt kézzel, teljes dühvel, tétovázik

Nem 'mersz megütni?

MAGDUS Annuskám *(Előrenyújtja a karját esdek-lően)* Hát mért bántasz? Isten legyen nekünk irgalmas. *(Ráborul az unokája vállára)*

ANNA Legyen. Ránk férne.

MAGDUS Elkésél a munkából! Öltözz szépen ..., ANNA *(eltolja magától Magdust)* Anya tőled tanulta ezt a bárgyúságot!

Boja lepisszegi Annát, szájára tett kézzel

Hagyj a fenébe!

BOJA *(elrángatja Magdustól Annát)* Hagyd már... ezt a szerencsétlent!

MAGDUS Szerencsétlen vagyok?

ANNA Te mondad ... Mindegyikünk szerencsétlen, ne izgasd magad! Ez családi, Mamuska! *(Kedvesen át-fogja nagyanyja arcát, és csókot cuppant rá)* Hagyd élni!

MAGDUS Kit hagyjak élni?

ANNA Mamuska! Ne légy vérszopó! *(Fölvesz az asztalról egy papírt)* „Elkésve, de el nem felejtve — egy kis ajándék — Párizsból. Apa.” Várhattuk volna hajnalig.

MAGDUS De a pénz... a pénz ! Küldött negyvenezer forintot apád!

ANNA A pénz! Hallod, Boja? Nem az ember a fontos, a pénz!

MAGDUS Nem azt mondtam ! Csak hogy gondolt rá-tok!

ANNA Gondolni könnyebb, mint eljönni. Igaz, mért is jött volna? Itt megdermed az élet.

MAGDUS Csak nem azt akarod mondani, hogy apád miattam nem jött el?

ANNA Rátelepedtél a lányodra is! Ide egy férfi se merte betenni a lábát! Miattad!

BOJA *(rákiált)* Ne hülyéskedj ! *(Nagyanyját kedvesen kifelé vezeti)*

MAGDUS *(kitörne Boja karjai közül)* Én férfitörtem vagyok!

ANNA Ó *(Mondja Magdusra)* Ez... *(Boja karját rángatja)* se mer lefeküdni senkivel!

MAGDUS Tizenhét éves korában feküdjön le az énektanárával? *(Visszavitatózik Annával, Boja kezéből is ki akarná rántani magát megint)*

ANNA Mért? Ha izlik neki? *(Legyint, gúnyosan megkucskucsolja nagyanyja állát)* Rátelepszol mindenki-re!

MAGDUS Nem féltetek én titeket ! *(Kivezetetve)* Te se nagyon válogattál. Aztán most itt van. Azért ilyen böszült! Hazavágtak! Így mondják? *(Bojába kapaszkodik)* És Edít? A csalódás angyala! Mondtam, hogy ne szűrje össze a levét a barátnője szélhámos fiújával! A jellem!

ANNA Te, a főjellem! Álszemérem. A szeretetotthonban is hozzámennél valakihez! Közben anyát lélegezni sem engeded!

MAGDUS Én? Én? Azt akartam egész életemben, hogy anyátok boldog legyen!

ANNA Sikerült. Vezesd már, Bojám ezt a vénasszonyt ... elkésünk ... az egész életről.

MAGDUS Bojám *(Átfogja az arcát)*, te szeretsz? *(Ki-penderül, Boja gyöngéden erőszakos vezetésével)*

BOJA *(visszatörtet, ráront Annára)* Te meg egy állat vagy! Az kell, hogy mindent elrontson? Anya... szerelmes !

ANNA *(összegörbesztett lábakkal mézeskenyerezik)* Nem szokott.

BOJA Mert önző barom vagy! Mondtam, hogy telefonált az a pacák!

ANNA örökké ezt a mézet kell zabálni reggelire ! *(Nyalogatja a kenyérről)* Hogy utálok! Ki telefonált?

BOJA Semmire se figyelsz ! Karácsonykor telefonált... az anyu szerelmese!

ANNA Röhögnöm kell. Bandi? A régi debreceni háló-társ?

BOJA Undok vagy. *(Vállára akasztja az iskolatáskát)* Meg kell nyernünk ... szövetségesnek !

ANNA Kicsodát?

BOJA Nagyanyát, te örült! Anya — szerelmes! ANNA *(hosszú szünet után, mikor már egyszer-kétszer nekifordult a mézeskenyérnek)* Ki szerelmes?

BOJA *(Anna mellé térdel bizalmasan)* Hogy végigcsókolta a combját ! *(Anna harapna, de visszafordul)* Egy komoly férfi ! *(Visszapördül)* Itt álltam... *(Boja az*

ajtózuga mutat) végig hallottam... Suttogva beszélgetek ... Belesuttogta a kagylóba : sze-ret-lek... ANNA (a méz mellől) Kicsodát?

BOJA Figyelj ! Nagy komolyan. Megragadja Anna kezét, aki folyton mézezzel. Van egy szerelme. ANNA Az lehet. (Erne)

BOJA Elkésem... Ne hergeld az öregasszonyt ! Az a fontos, hogy anya boldog legyen!

ANNA (fal egyet) Az biztos.

BOJA Karácsonykor fél órát beszélgettek telefonon!

Áradoztak...

ANNA (átszellemül) Anya...

BOJA Igen. Anya. (Nekilódul az iskolatáskával) MARGIT (belép, heves utcai lendülettel és gusztusos ruhában) Mi az? Ti itthon vagytok?

BOJA Szevasz, anya... Elkéstem az énekórát... (Ki-szalad)

ANNA (fölugrik, igyekszik) Én is megyek... Hazajöttél?

MARGIT (szekrényben keresgél) Itthon hagytam valamelyik iratom... Sietek. Te nem késel el, Anna? ANNA De... Csak nagyanyának kellett meleg vizet készíteni...

MARGIT Ne kinozzátok ...

ANNA Dehogy kinozzuk... (Ki-be jár, meztelenül, apránként felöltözik) Most azon izgatja magát, hogy van valakid.

MARGIT (fölcsapja a fejét az iratkeresésből) Nekem? ANNA Nem is nekem. Odakészítettem a gyógyszereit is. Nincs? (Bugyiban áll)

MARGIT Miért kérded?

ANNA Ha nem akarsz, ne válaszolj.

MARGIT Csak... sietek...

ANNA Akkor gyere velem. Űgyis taxival megyek. (Ki-viharzik)

MARGIT Siess csak! (Kikiált)

ANNA (bugyiban, melltartóban betörtet) Én már siet-hetek ...

Azt hiszem, mindenről lekéstem.

MARGIT (ahogy térdeplése mellett a lány áthalad, át-fogja) Figyelj ide. Gyerek vagy. Hiába vagy huszonöt éves. Sosincs késő.

ANNA (gonoszul, kételkedve lenéz rá) Ezt te mondd?

MARGIT (Anna átfogott combjai közt) Én.

Hosszan nézi egymást

ANNA Mondjak valamit? (Csend) Nem mondok. (Hosszú szünet után) Nincs több dobásod. (Csönd) MARGIT Mért mondd ezt?

Csőnd

ANNA Ezt mondom. Biztosra kell menned.

Margit fölugrik, túlzott élénkséggel átszaladgál a szobán

Igazad van. Elkésem. (Anna könnyű glédába vágja ma-gát, hamar visszapenderül)

MARGIT Nem találok azt az iratot ...

ANNA Jön valaki?

MARGIT (megütközik) Ki jönne?

ANNA Akkor jössz?

MARGIT Várj csak... Most mondd, hogy nem találok!...

ANNA Azt el tudom képzelni... (Kislattyog) Bódulatban az ember semmit sem talál. (Visszaszól) Mindenesetre, a tartóban van cigaretta, a szekrényben meg konyak. Ne ügyetlenkedj. A férfiak nem rajonganak az ügyetlenkedésért. Magamról tudom... (Ki-penderül)

Csőnd.

Margit a szekrény előtt térdelve, nagyot nevet, mint akinek sikere van. Tenyerébe temetett arccal nevet. Negyvenes nő jön be, emberi módon töltözve, rendkívül csinos, de félszeg, beóvakodik

MÁRIA Ötterné ... vagyok.

MARGIT (rámered, térdelve, minden bizonytalanság összefut benne) Ötterné ...

MÁRIA Igen... Tudom, hogy nem foglalkozik ilyes-mivel, de a kolléganője... Moldvai Márta.. mondta, hogy megkereshetem. Nem utasít el.

MARGIT Nem utasítom el ... ?

MÁRIA Azt mondta Márta, nyugodtan adjam elő...

MARGIT (fölkel, becsukja a szekrényt, leül az asztal mög) Foglaljon helyet. Ha egyszer Márta küldte... Nem vagyok ügyvéd...

MÁRIA Nem, nem is ügy! (Főlemeli a kezét) MARGIT (gépiesen lejegyezné a nevet, csak adatként) Milyen né?

MÁRIA Ötterné, ö-e-vel... Ötter Ambrusné.

MARGIT Ö-e-vel? Nem e-ö-vel?

MÁRIA Nem e-ö-vel! Ö-e-vel...

MARGIT Mint Ötter?

MÁRIA Nem Ötter! Ötter!

MARGIT Csak azt mondom, hogy mint az Ötter sütőpor?

MÁRIA Nem tudom, hogy írták az Ötter sütőport. Ezt Ö-e-vel írják.

MARGIT Ö-e-vel... (Írja, de ellenállhatatlanul nevetni kezd, nevet, nevet, aztán ez a kifürkészhetetlen ne-vetés átterjed a látogatóra is, lassan, aztán teljesen belegerjed, ketten nevetnek, mint valami temetési viccen) Bocsásson meg... jaj, bocsásson meg... nem tudom, mi jött rám... Azt hittem, valami férfit küld ide Márta. Bocsásson meg... nem is értem... Vala-hogy... nem tudom... olyan vészjóslóan leültünk ide... biztos valami komoly ügyben... és ... nem tudom... olyan nevetségesek vagyunk... (Megint ne-vet, Mária is hozzákuncog, mint mikor két gimnazista nem tudja abbahagyni) Jaj... Na... ne haragudjon... Összeszedem magam. Ideges vagyok.

MÁRIA Én is.

Csőnd, a vibráló nevetés határán, de nem tör ki olyan, mint a rekeszizom remegése csuklás alatt. Mégis, ezáltal valami alapvető bizalmasság alakult ki a két nő között

Elváltam, tudniillik. Ez a lényege. Nem ügyvédi dolog, még csak nem is jogi. Emberi probléma. Talán mint minden. Szőke voltam... vékony, nagyszemű. Szerettem az uramat. Már csak így mondom, talán szebb így. Értelmes, érdekes ember volt, teljesen el-ragadott. Talán nem is szerelemmel, több volt annál. Ne tartson rajongó libának, nem voltam. Túl a szerelmen, a föloldódáson úgy éreztem, van egy társam, aki mellettem jön az úton, vagy mit mondjak, egy-felé megyünk... Történelmet tanított, én vegyész vagyok. Azt hiszem, jól kijöttünk egymással. Két gyereken van tőle, egy tizenhét éves meg egy tizen-négy. Egy fiú, egy lány — jó elosztásban. Mondhatom?

MARGIT Persze. Hallgatom.

MÁRIA Egyébként itt lakom a közelben... egy utcával arrébb. Sokszor láttam is, mindig csodáltam valahogy...

MARGIT Engem? No hiszen...

MÁRIA Igen. Valami erő áradt magából. Ezért szántam is el magam, hogy beszéljek magával. Valakinek el kell mondanom... (Rágyújt, idegesen)

MARGIT Igyon egy kortyot... (Tölt)

MÁRIA Köszönöm, azt elfogadom... (Nyúl, iszik) Egyébként Tardyllal alszom, nem bírok aludni. Most is sietek, csak ellógtam egy órát...

MARGIT Majd beszélgetünk még...

MÁRIA Ugye...? (Mohón megragadja a kezét) Remélem, barátnők leszünk?

MARGIT Én is remélem... (Tölt neki)

MÁRIA Szóval... éltünk, föl sem merült bennem, hogy más élet is van, lehet. Biztonságban éltem, azt, hiszem, ez a helyes kifejezés. Talán nem voltam elég szép... nem tudom, honnan látja az ember magáról, hogy nem elég szép. De már kamaszkoromban azt láttam. Valahogy az arcom... nem szabályos? Vagy nem az - elvárható? A hajam... sima, szűlű volt? Akkoriban sokat nézegettem magam meztelenül a tükörben a testem arányos volt. Kívánatos-nak mondható. Nem tudom, miért nézzük mi, lányok

annyit a testünket meztelenül? Talán szerelmesek vagyunk magunkba?

MARGIT Igen.

MÁRIA Vagy el akarjuk képzelni, belénk lehet-e szeretni? Na, a testem ölelhető volt ... valahogy csak a fejemet kellett volna elgurítani ... Ez elég szörnyű érzés ... *(Sír, aztán leáll)* Bocsánat. Nem szoktam sir-ni, egyáltalán nem. Tehát ... én nem gondoltam másra, nem akartam mást ... nem is néztem meg nagyon más férfit. Úgy gondoltam, vele élem le az életemet. Nem így lett. Ő felrobbant. Vagyis én robbantam fel. Emlékszem, a nevenapja volt. Sokáig vártuk, a gyerekek kabé feleldősek lehettek, ők is vártak, a gyerekek várakozása fájdalmasabb. Összekészítették nyomorult kis ajándékaikat — Sária — a lányt utánam, Mária után Sáriának becézte az apja — szóval ő egy bő szoknyás leánnyal a másik oldalán, akik a szívből fog-nak kezét. Gyerekgiccs volt, de ott szorongatta, nem jött, nem jött, aztán hajnali öt felé bebállagott, leült egy fonott székre, inge véres volt, mert a szerelmes nő férje inzultálta. „Megcsaltál?” — kérdeztem. „Meg” — felelte, én meg kiugrottam az ágyból, ahol felöltözve fekdöttem, és végigfutottam a Thököly úton, a hajnali tejesek, munkába menők közt, mint az örült, felrobbantam. Darabokra mentem.

MARGIT Tíz éve él így ...

MÁRIA Kilenc, igen. Nem is csupán ez a baj. Kettő. Elváltunk, mást szeret, rendben van, élek. Elváltunk, rendben van, mást szeret, élek. Ezt mondhatnám reggelig. De én nem szeretek senkit. A gyerekeket se. Gondoskodom róluk, helytálló, de anyámat se szeretem. És más férfit sem. Kiveszett belőlem a szeretetképesség valahogy. Néha fölmerült bennem, hogy a régi férjemet szeretem, de őt sem. Senkit. Nem lehet így élni.

Csönd

MARGIT *(megmozdulni se mer, aztán kényszerűen tesz egy-két tétova gesztust, fölemeli a ceruzát, le-teszi)* Muszáj ... szeretni.

MÁRIA Én is tudom. Hiába jó az ember, hiába él másokért, ha nem szeret. A férjem is ezt mondja. Ez a másik baj : *hogy aki* nem szeret, az nem tud nevel-ni gyerekeket, nem tud együtt élni másokkal. Nincs kisugárzása.

MARGIT Szeressen bele valakibe ... Muszáj. Valami formát adni ... kialakítani ... Így a gyerekeit is elveszít ... Valakit szeretni kell .. Egy ... macskát ... Vagy Istent ..

MÁRIA *(egy pillanatra megdöbben, aztán ugyanaz az ellenállhatatlan nevetés tör rá, mint kezdetben, nevet, nevet, ideges-boldogan. Margit csak nézi)* Jaj ... Jaj ... *(Nyöszörög nevetésében)* Bocsásson meg ... *(Szatyrából egy üveg konyakot vesz elő, az asztalra helyezi. A főt fogja, mint az eszelős. Fölláll.)* Nem is tudom, hogy mit tegyek? *(Lassan kimegy)*

Margit energikusan fölkel. Az ablakhoz megy, kinéz. Majd megfordul, nagy nyújtózásból keresztartást vesz föl, keze ökölbe szorítva, arca erőt sugároz, vidám. Füttyöreszik, az „Aludj, édes, álmodjál ...” dallamát. Fiókjából papucsot, pongyolát, hálóinget pakol magának egy kézibőrdöndbe

MAGDUS *(bejön láthatóan rendrakni, a székekről söpri a morzsákat)* Te itthon vagy? Minek jöttél haza?

MARGIT Jaj, anyukám ... *(Futótág csókot nyom anyja arcára)* nekem nem lehetnek titkos dolgaim?

MAGDUS Lehetnek, de nem szoktak.

MARGIT Most szoknak, ha nem is lehetnek.

MAGDUS Mit jelentsen ez?

MARGIT Azt hiszem, egy rejtvény, melynek megfejtői közt egy pakli Ötéves Terv cigarettát sorsolnak ki ...

MAGDUS Jaj, Margit ... emlékszel még? Az egyetlen szenvedélyem volt ! Ha még egyszer szívhatnék ... talán visszafiatalodnék ! Mennyit szívtam !

MARGIT Nos, ha kitalálod, amit kell ... kapsz egy csomaggal ... aztán apránként elszívod ! Jó?

MAGDUS És hova mész? Hálóinget is viszel?

MARGIT *(nagyot nevet)* No, téged aztán nemhiába kezel a szemorvos. Jobban látsz, mint valaha.

MAGDUS Te ... ez az Anna olyan gonosz, hogy az kimondhatatlan ...

MARGIT Ne panaszkodj mindig ... Lehet, hogy csak így tudja kimutatni a szeretetét.

MAGDUS Na, köszönöm szépen ... Letépi a fületem. Járt itt valaki ?

MARGIT Hol?

MAGDUS Itt, errefelé ... Közép-Európában. Te is hülyének nézel?

MARGIT Ne fortyanj föl mindenem ... Csak sietek. Járt.

MAGDUS Alig lépek át a szomszédba, máris lemaradok valamiről.

MARGIT Tudom, hogy életelemed a beszélgetés, de az illető velem óhajtott beszélgetni.

MAGDUS Férfi ?

MARGIT Mit gondolsz?

MAGDUS Ezt nagyon megtanultad a férjedtől. Az válaszolt mindig kérdéssel kérdésre.

MARGIT *(vidáman)* Mint Jézus Krisztus. Ha megnézed a bibliát ...

MAGDUS Most eszem ágában sincs a bibliát nézegetni, különben is alig látok. Inkább azt szerettem volna tudni, de lehet, hogy ez se tartozik rám, azt hiszem, itt semmi sem tartozik rám ... En vagyok a rossz nemtő ...

MARGIT Jaj, anya ... *(Átöleli kedveskedve)* tudom, hogy mindenbe bele akarsz útni az orrod ... Férfi volt ... kettesben akart velem beszélni ... egy kollégánom küldte hozzám valami házassági problémájával, de nem jogi tanácsot kért, hanem inkább lelki támaszra volna szüksége ... *(Hadar)* érdekes ember, bizalmas volt, őszinte, reméljük, hogy barátok leszünk, de sietek ...

MAGDUS Nem rossz ... kezdet. És éjszakára sem jössz haza? Mit mondjak a gyerekeknek?

MARGIT *(megint arcon csókolja, kilendül a kizitáskával)* Semmit, semmit, semmit ... *(Kifütyül. Magdus a fejét csóválja, összeszedi az asztalról a csikkeket, amiket a látogató szivott)*

MAGDUS Mintha rüzs-szaga lenne ... De lehet, hogy férfi volt ...

*

Vakító, heves nyár ragyog be az ablakon. Teljes világosság. Margit-napra készülnek, a hosszú asztal megterítve, finom ételkkel. A lányok vannak benn. Élénkek, a szokásos veszekedések mögött jókedvet, derűt érezni. Egymást öltöztetik. Igyekeztek valamiféle egységes ruhát kitalálni maguknak —, mintha mindnyájan meny-asszonyok lennének, egy csipkében, egy vállpántban, egy fodorban különböznek csak éppen. Félmeztelenül indulnak, egymás tüi alatt nyüglődnek, sikonganak.

Anna — földig érő, egybeszabott ruhába kerül, zárt nyakkal, teljes meztelen karral. Alacsony topán. Klára — hófehér úrruhás buggyban, térde alatt zárul a bricsesz-szerű nadrág, teljes felsőrész, fehér csizma. Edit — mindent épp hogy takaró miniben — botladozó túsarok.

Boja — diákruhás gallérral, fodros szoknyában, fehér tornacipőben. Egymást öltöztetik

ANNA Nehogy megint elszűrj valamit! *(Boját rángatja, a gallért igazgatja)*

BOJA Mit szürok én el? Te már régen elszürtad az életedet ! *(Ki akar rohanni, Klára fogja vissza)* KLÁRA Hagyd élni. Te meg ötpercenként megsértődös.

Jó, hogy nem kezdesz el bögni.

EDIT Én nem akarok ilyen meztelen tenni ! Legalább egy kendőt adjatok. Kilaúszik a fenekem.

KLÁRA Örülj neki. Mások örülnének. Engem egy börtönbe zártatok !

ANNA Megfulladok! *(Edit kapcsolja a nyakát)* Erre még egy láncot se tehetek !

BOJA

(súlyos fehér gyöngyöt dob oda Annának) Itt a lánc! Csörgetheted. Tudod, hogy anya hogy utálja! KLÁRA Ebben olyan nagy a fenekem. *(Nézegeti)* Mért nem lehetek szoknyában?

EDIT Várj, itt begombostúzom. *(Szorosabbra tűzi Klá-*

*rán a nadrágot) Most még .nagyobb lett (Mondja kár-
örömmel)*
BOJA *(a tükörben)* Mint egy idióta! Pfüj ! Diákruhában ! Nem
vagyok öt éves !
ANNA Lefeküdtél az énektanárral, vagy nem? Na. Hármast
kaptál. Ennyit nem tudsz megtenni, akkor tengerészruha
járnál!
KLÁRA Jaj, de nagy szád van ! *(Főlemeli Anna földig érő
ruháját, egészen a fenekéig)* Mert . egyszer egy vak zenész
hazavágott !
ANNA *(kirántja magát Klára kezéből dühösen)* Nagyságos
asszony! Majd megnézem jövőre, hol lesz a grafikus!
EDIT Tudtommal nem arra készültünk, hogy egymást
lepocskondiázzuk. Egyszer már észre térhetnétek.
Szerencsétlen asszonynak egyszer van nevenapja az
életben, legalább itthon érezze jó magát!
ANNA Szerencsétlen asszony. Mindig szerencsétlen. Érdemes
azt a pedagógiát tanulnod, neked mindenki szerencsétlen.
Csak épp magadat hagyod ki a fősorolásból!
BOJA Nem tudom, mennyire szerencsétlen valaki, aki haza
se jön a névnapjára.
KLÁRA Mért? Hol van?
EDIT Lángelme. Majd külön üggyiratot küldünk neked,
melyben taglaljuk a múltó asszonyiség kapaszkodását.
BOJA *(szomorúan)* Azért utálatos vagy.
EDIT Én vagyok utálatos? Én igazán drukker vagyok. Én
találtam ki, hogy menyasszonyiba öltözzünk. Veletek
viccelni se lehet. *(Félrevonulna, de Klára visszarángatja)*
KLÁRA Hülyék! Olyanok vagytok, mint az aljnövényzet. Mi
van? Igazán?
ANNA *(Bojához megy, megjártassa magát)* Asszonyom...
(Megfogja Boja kezét) Időnk ugyan eljárt... de a szívünk
fiatal...

Edit és Boja viháncolva rágyújtanak a dalra:

*„Nem az a fontos, hogy az ember hány éves, csak a szíve
legyen fiatal ...”*

EDIT *(Annához lép)* Nézze, asszonyom... Én már ki-jártam az
élet iskoláját ... Három feleségem volt... KLÁRA Tényleg
három felesége volt a pasasnak?
EDIT Lángelme. *(Annához)* Legyünk jó barátok. Nem azért
szoktam elválni, mert 'én valami csapodár lélek vagyok...
Az igazit kereselem. Az igazi olyan, mint egy pogácsa.
Beleharap az ember ...
ANNA *(nyerítve nevet)* És beletörök a foga.
BOJA Ezek hülyék. *(Annához)* És még te mondd, hogy el ne
szúrjak valamit? Ti nem ismertek határt! KLÁRA *(megint.
visszarángatja)* Hagyd őket! Mért,
végül is ez komoly?
EDIT *(leveti magát egy székre)* Én nem tudom ... *(Fújtat)*
Boldog, az biztos.
KLÁRA Akkor meg mi a baj?
ANNA Semmi. *(Ő is leveti magát egy székre)* Mi örülünk a
legjobban. Ha ki-ki megtalálja a maga pár-ját. Vagy foltját.
BOJA *(idétlenül, sírás-nevetés határán)* Mint a zsák, tudod.
KLÁRA Olyan marhák vagytok, hogy azt ki sem lehet találni.
Most ellene vagytok vagy mellette?
ANNA Lángelme. Mi nem egyszerűen a palira megyünk.
Lehet, hogy te arra mentél, hogy fogj magad-nak valakit.
Nekünk ez fontosabb. Azt akarjuk: ad egy : hogy boldog
legyen. Ad kettő : hogy boldog legyen. Kivel lehetsz boldog?
Aki valamennyire méltó partner.
KLÁRA Te csak tudod.
ANNA *(fölugrik)* Mit akarsz? Lehetek százéves, akkor
is ezt fogod a szememre vetni ? Tévedtem, na. Még
mindig jobb, mint ha a házasságban téved az ember.
Négy gyerekkel.
EDIT *(lefogja)* Jó, jó. Kísérletezhetsz még... És egy gyereked
sincs. De azóta elájulsz, ha egy férfi meg akarja fogni a ...
kezedet.
BOJA Épp ő beszél ! Az őrangyal ! Összeállt a barátónője
palijával ! *(Klárahoz szalad)* Emlékszel, Klári ! Neki járt
panaszkodni a Sári völegénye.... *(Utánoz)* Sári nem ért meg
engem.... Mondja, Editke, ez nem bor-

zalmas? Én belehalok! Én olyan hűséges vagyok hozzá,
mint az anyaszentegyház! Vigaszra vágyom, töredelemre.
Hadd sirjam ki könnyeimet a maga kebelén! Hol a kebele?
Ez a magáé? No, ez is, jó! Csak foghassam, csak egy kicsit
megsimogatom ... Még lentebb is! Aztán visszament a pasas
a Sárihoz, csak elébb ezt a maflát is jól kipróbálta ! *(Editre
ordít. Az elvonul, magában sír)*

KLÁRA De mit akartok? *(Edit fejét simogatja)*
ANNA Ne röhögtesd ki magad... El tudod képzelni...
negyvennyolc éves korban...
EDIT *(könnyek közt)* Negyvenhat...
BOJA Negyvenhetedik, de mindegy. Negyvenhetedik baba
nyara...
ANNA Mindegy ! Hallgassatok már ! Klári... *(Aki már egy
széken ül, hetvenkedő úrruháját mustrálgatja, elébe
térdepel)* el tudod képzelni, hogy ennyi évvel a hátad
mögött, mikor négy gyerek a tulajdonod .. . hogy újra
bemutatkozzál? Mint egy ifjú hölgy? Újra elmondod neki az
élettörténetedet... a gyerekkorodat ... az egész múltadat ...
föltárd ... ? Én mindent odaadok... De mit ad oda? Egy
gubancot? Mit ad oda? Tudod, anya már mit meg nem ért?
A háborúban nyolcéves volt. Bombák közt bujkált, te is tu-
dod, hogy a romok alól szedték össze őket! Vagy
ötvenhatban, mikor a bal vállába soroztak? Ezt adja át?
Mikor értünk sorba állt, teérted, meg értem? kenyérért? A
kölyökszüléseit adja át... bemutatkozva ... uram, én még
ezek után két gyermeket szültem! És jogtanácsos vagyok a
Magyar Nemzeti Bankban ! Férjem zseniális férfit volt... ma
is zseniális szobrász, de inkább a telt idomúakat szerette, a
nagy-seggüeket, mint te vagy! Én bejárok a hivatalba,
csinos ruhákat csináltatok, májgyulladásom volt tíz éve, de
állom magának a sarat?

*Csönd. Ki-ki úgy foglalja el magát, ahogy tudja. Zavart
motozás. Edit klímipirozik egyet a pianinón: „Bözsí ne sirjon,
Bözsike drága... felejtsten el... A neve könnyeket csal két
szemembe... Maga a legszebb emlék az életemben... Bözsike
drága, felejtsten el...”*

KLÁRA *(fölhetvenkedik)* Engem nem érdekel... Ez az egész.
Nagy marhaság. *(Csöndesen mondja)* Összejöttek, mint egy
népköztársaság. Itt meg se lehet mozdulni! Itt milliméterre
ki van szabva minden mozdulat. Itt — érezni se lehet. Itt
nincs egy valódi lélegzetvétel. Ültök fönn, gyerekekfejjel, mint
egy női köztársaság. Megvan az alkotmánya. A bíróság!
Ezért menekültem el! Lehet, hogy belebukom, de még min-
dig jobb sorom lesz, mintha köztetek döglődnék! Levegőt —
innen el ! Tele van nőszaggal a szoba ! Tíz éve nem járt itt
egy normális férfi! Anyát is be akarjátok kalodázni valami
feminin köztársaságba! Elege volt ! Mindegy, milyen áron !
Ti ítélkeztek ? Ti anya-família ! Pitiáner nő-bírácskák !
Csoda, ha innen csak egy gondolata van : menekülni,
menekülni, menekülni!
MARGIT *(belép. hozzájuk hasonló áttetsző ruhában, ékesen
szép)* Hova kell menekülni?

Megrohanják, csókolják, ölelgetik

BOJA Isten éltesse! EDIT
Kész van minden!

ANNA Annyira vártunk! Hol voltál?
MARGIT Hol voltam, hol voltam... Nekem is lehet-nek
mellékutaim... Szép vagyok? *(Kitárja a karját)*
BOJA Anya... Gyönyörű vagy!
EDIT Gyere... ide ülj le... *(Betessékeli a főhelyre Margit
nevetgél)*

ANNA *(sorolja)* Kaszinótojás. Vékony sonka! Amit szeretsz !
Paradicsom, paprika.. Hohó ! Lazac !
MARGIT Azt apátok szereti ... De én is!
ANNA Hol voltál?
MARGIT Randevűn ! Adjatok azért egy korty italt !

Egyszerre hárman is töltenek

Na... kicsordul! Gyerekek... *(Főlemeli a poharát, azok körülállják)* Gyerekek ... *(Lehajtja a fejét, könnyezik)*

A lányok huncutul rázendítenek: „Bözsi

ne sírjon, Bözsike drága... *Üvöltenek*

MARGIT Gyerekek! Ez apátok nótája... *(Kacag, iszik, ölelik)*
Nem is vagyok Bözsi!

EDIT *(átfogja a vállát)* Itt ülj! Hozzuk az ajándékot!

Kiröpködnek.

Margit a poharát a kezében tartva, előredől. Mintha erőt gyűjtene. Fölkel, a telefonhoz megy, tárcsáz

MARGIT Halló? Kettőszáztizennégy-hatharminchárom... Rózsákat szeretnék rendelni... távirattal együtt. Lehet? Remek. Mondom a szöveget. Hány rózsát? *(Körülnéz, mintha a kiürült szobát mérné fel)* Várjon... Negyvenhét rózsát — milyet? — Bordót. Negyvenhét rózsát... páratlan legyen! — Negyszázhetven? Rend-ben, ötszáz! Negyvenhét rózsát hozzanak ki... Hal-ló... Vigyenek ki, mondom *(Mintha az égből gondolkodna)*: Kenderesi Péterné... Nem... várjon, talán a leánynevén! Bősze Margit... XIV. kerület, Ajtósi Dürer sor 15, eLső emelet . . . egy. A szöveg: várjon csak... Igen... : Édes Gitta! — Mármint Margit, ér-ti! — Nem tudtam eljönni... ezért... akarom... hogy a rózsák beborítsanak... helyettem! Aláírás : L. Egyszerűen, mint László, Lajos, Lóránt... de nem kell kiírni... csak L.... — Igen. A titkárnője vagyok. Biztos? Egészen biztos? Sürgősséggel, persze...

Ahogy leteszi a kagylót, betódulnak az ünnepélyesek

ÓK „Éljen soká... éljen soká...” *(Karon fogva hozzák a közéjük invitált Magdust — súlyosabb anyagból, de közéjük illően bekiesnek az ételnek, fal-nak, mint a gyerekek, Margit és Magdus ül középen, kétoldalt Klári és Edit, illetve Anna és Boja)*

MAGDUS Én nem látok *(Motoz az evés közben),* itt van kétezer forint... *(Számolgatja vakosan)* ajándék-ra

ANNA *(fölkel)* Lehet, hogy nem tetszik... *(Ezüst nyak-láncot akaszt az anyja nyakába)* Hogy csörgessed... EDIT *(díszfűzetet nyújt át, kínai mintákkal)* Ebbe ird be, amit nem akarsz elmondani... *(Megcsókolják egymást)*

BOJA Nem tudom, mért vettem azt a földgömböt *(Miniatur glóbuszt ad),* de szeretlek... *(Összeölelkeznek, alig akarják elengedni egymást)*

KLÁRA *(kis drótból font aranyszínű kalickát nyújt át, kiröppenőben egy pamutmadárral)* Se ki, se be... MARGIT *Te mafla... (Megcsókolja Klárát)* Nem vagyok én rab!

Összeeszik magukat

MARGIT *(egy olajbogyóért szúr a villájával)* Aki velem egy tálba nyúl...

EDIT Az árul el engem...

KLÁRA *(Margit villája mellé szúr)* Vagy az szeret engem!

Nevetnek, falnak

BOJA Anya, tudod, mit ígértél?

Félresöprik a tárgyakat. Játékot készítenek elő. Magdus és Margit az ablakhoz vonulnak

MAGDUS *(mintegy tárgyilagosan, de nagyon kedvesen)* Ezek szeretnek téged... *(Pusmorognak, pohárral a kezükben)*

BOJA Anya... kezdjük! Aki nyer, az beszél!

MARGIT *(visszatér az asztalhoz, leül velük játszani)* Ne neved korán... Gyerekek... Tudjátok, mi a cso-

da ebben? Gyerekkorom óta nem játszottam! Mikor hallottam a nevével — Ne neved korán... azt hittem, a korán szó valami NÉV! Tudjátok, mi a Korán? A mohamedánok bibliája. Én meg azt hittem, valami arab név, valami gonosz arab név, akit meg-intenek: Korán! Korán! Valami férfinév... *(Dobálja a kockát)* Én nem akarok nyerni ...! Jaj... *(Kihevülve),* gyerekek, drágák vagytok... de el kell mennem... *(Föltugrik. Végigsimít magán kéjesen)* Vár a Korán! *(Kiviharzik)*

BOJA Valami arab férfi?

Csönd, kedvesség, fölhevültség

MAGDUS Csak nem' gondold, hogy anyád összeadja magát egy arab férfival?

ANNA *(meghúzza a fülét)* Na jó... Legjobb, ha te többet nem iszol, nagyanya...

Harsogva nevetnek.

Csöngetés. Megrezzennek.

Boy állít be a rózsákkal. Kikapják a kezéből, borra-valót nyomnak, és kedvesen kitesszélik.

Nekiállnak a táviratot olvasni

KLÁRA „Édes Gitta!” Nem szokták Gittának hívni! ANNA *(kitépi a kezéből a táviratot)* Ne ezen filozó-

fájl! Most így hívják! „Nem tudtam eljönni... ezért

akarom, hogy a rózsák beborítsanak... helyettem!” BOJA De ki az? Ki az? Aláírás nincs? *(Kimarja Anna kezéből)* „L.” Mi az, hogy „L.”?

EDIT Mondtam, hogy szeret valakit.

MAGDUS Ki az? Mi az? *(Ellépve a lányoktól)* Kit szeretnek? Gyerekek! Olyan szemtelenek vagytok! Kit szeretnek?

Üres, homályos nyárvégi szoba, besüt a kinti lámpa fénye, nagy fa-árnycsokorok. Hallatszik a faágak súrlódása.

Margit beállít, kizárkázásával, lassan jön.

Azonnal kicsapódik az ajtó, Klára jön be, dühösen, kendőbe főlötözve

KLÁRA Na, csakhogy... Legalább megmondhattad volna! Nekem is tönkremenjen a házasságom? Na, jól van. *(Megcsókolja)* Egyébként teljesen igazad van. Elvégre te is ember vagy! *(Kiviharzik. Csönd. Boja lopakodik elő, baby dollban)*

BOJA *(látva anyját nekivetkőzni)* Megfázol. Zuhog az eső! Milyen nyomorultul nézel ki! Vedd be ezt a gyógyszer! *(Beleeröltet egy tablettát)* Csak nyeld le. Negyvenhét vörös rózsát kaptál! Nézd! *(Mutatja a vázában a csokrot)* Szeret? *(Zseblámpával bevilágítja Margit arcába. Margit megadóan bólint)* Ez a fontos. *(Kioson)*

Edit jön be, hálóingben. Már anyja is kombinére vet-között

EDIT Mindent túlzásba viszel... Hát nem vagyunk itt melletted? Nem szabad... Tudom, hogy én biztatta-lak ... De neked már biztosra kell menned... *(Kezébe fogja a kezét)* Úgy érzem, mintha egyidősek lennénk. Nehogy kinevettesd magad! Te vagy valaki! Most nem az egyetemi végzettségedre mondom. Bele-vetettem magam. Nem is tudom, miért? Talán téged láttalak... Hogy mindenképpen kell valaki. Mellé-ugrottam. Most már biztosra akarok menni. Hideg fejjel. Olyan mély az üres medence! *(Megsimogatja anyja arcát)* Kétszer akartam öngyilkos lenni... Most meg itt vagyok! Leszek valami... bejárok tanítani a hülyegyerekeket... És aztán rám borul a nagy kék ég... Rád is ráborul... *(Lefektetni az anyját, a paplan fölött fekszik. Csókot ad a homlokára.)*

Csönd. Óra jár

ANNA *(bejön, agyonlötözve a hálóinge fölé, bekeccsel, Anyja fölé áll)* Mért nem bújsz alá? *(Nehézkösen.)*

alágyúri Margitot a paplan alá, keserves birkózás) Mit játszod meg magad? Hogy agyonfagyj? Meg akarsz halni? Azt hiszed, elhiszem, hogy most agyon-szeretkezve hazatámolyogsz? (Begyűri a paplan alá) Adná Isten. Nekünk szükségünk van... rád! (Meg-rázza a vállát) Ki ez az „L.”? Laci vagy Lóránt? Ki ez az „L.”? Mi csak belőled élünk! Ki ez az „L.”? Mi is szeretni fogjuk, de ki ez az „L.”?

*

Őszi nap. A szoba nagy rendjében az asztalnál Boja ül, diákos öltözetben, egy füzetbe ír. Időnként fölemeli a fejét a levegőbe, mintha gondolatokat keresne, aztán leír pár mondatot. Egyszerre fölkel, a kredenc fiókjában keresgél. Nagy papundeklidobozban fényképeket talál, azokat nézegeti. Aztán visszamegy, leül, gondol egyet, ír. Fölkel, belemarkol a tartóban levő mogyoróba, visszaül, ropogtat, lepötytyent egy-egy mondatot. Sokábra Edit jön meg – esőből. Rázogatja a haját, ballonját

EDIT Szevasz. Mi van?

BOJA Mi lenne?

EDIT Zuhog. A mellemig beesett az eső.

BOJA Jó, csak ne rázd rám a vizet.

EDIT Méregzsák. (Odamegy hozzá, megcsókolja a fejét, Boja hálásan elkapja egy pillanatra a kezét) Alig kezdtük el a tanévet, máris hullafáradt vagyok. BOJA Utolsóéves vagy, már kibírod. Legalább belőled lesz valami.

EDIT Lesz. (Lehuppan a kanapéra) Anya?

BOJA Belőle is, lesz valami. (Kedvesen, kuncogva rá-nevet Editre) Még nem jött.

EDIT Három napra ment Sopronba, nem?

BOJA Ma biztos megjön.

EDIT Hál' isten. — Azért szép lesz...

BOJA Micsoda?

EDIT Hát... tanítani. Eleinte idegenkedtem tőle. A sok gyámoltalan közt... De... nem is gondoltam volna... annyi szeretetvágy van ezekben a kis hülyék-ben! Próbatanítottam az egyik alsó osztályban. Szünetben úgy csüngtek rajtam, mint a fókák... (Utánozza őket) Edit néni... Kis lények.

BOJA Állami gondozottak?

EDIT Igen. Legtöbbje az anyját sem ismeri. Hozzád akarnak érni... fogni, hogy megvagy.

Csőnd

BOJA Árvák?

EDIT Vagy félárvák... (Fölkel, a kredencben le'ő sajtból levág egy darabot. Bojának viszi) Kell? BOJA Kősz. És tókhülyék? EDIT Á! Ezekben... valahogy az érzésből több szorult. Abban zseniálisak. Az egyik készített is egy agyag-figurát. (Kiveszi a szatyrából) Nekem adta.

BOJA Mi ez? (Idétlen, nagy fejű agyag asszony) Ez nő, vagy férfi?

EDIT Mamma... mamma... ezt ismételtette. Neked adom... azt mondta.

BOJA Mintha ki volna tárva a karja...

EDIT Igen! Én meg azt hittem, fojtogatni akar... mint egy gorilla. (Elviszi, a kredencre állítja) Még a pusztá jelenlétével is segítesz rajtuk. Mit irsz?

BOJA Semmit...

EDIT Elég hosszú semmi

BOJA Csak olyan vakáció utáni dolgozat, nem olyan lényeges.

EDIT Te vetted elő a fényképeket? Nézd, milyen régi dolgok! (Nevet)

BOJA (behajtja a füzetét, odamegy Edithez) Én még nem is voltam.

EDIT Hogy lettél volna? Én is alig vagyok... Ez ki?

BOJA Nem látsz? Apa.

EDIT Tényleg! Milyen fiatal, és fölfele fésülte a ha-ját! Már emlékszem... Mindig a víz fölé emelt, és fölmutatott az égnek. Én meg féltem, beleejt. Balatonzamárdin voltunk, kettesben.

BOJA Nem kettesben, mert itt van anya is.

EDIT Érdekes, arra nem emlékszem. Azt hittem, kettesben voltunk apával.

ANNA (bejön, az évszaknak egyáltalán nem megfelelően öltözve, miniszoknyában, harisnya nélkül, nyitott szandálban) Szevasztok, szemetek... .

BOJA (fölfortyan) Egyáltalán nem vagyunk szemetek! EDIT Hagyjad, még nem szoktad meg?

ANNA (Bojához lép, kiengeszteli egy csókkal, az lá-hatóan megenyhül) Agyonfagytam... .

BOJA Mert olyan hülye vagy, szandálban mész el az esőben.

ANNA Tényleg hülye vagyok. Mit néztek? Add ide... (Fölkapja a dobozt, a kanapéra vonul vele) Anya... Itt is egybefürdőruhában van! Mint az az idióta mondta. Jaj, Boja, melegítsd meg már a lábamat, elpusztulok!

BOJA Kényürrő... (Mégis megy, készségesen, kézbe veszi a dermedt lábakat, melengeti, masszírozza) EDIT Ezt egy férfi se fogja csinálni. (Ő is odakuporodik, nézegetik a képeket)

ANNA Ez Földváron volt... (Vihog) Milyen idiotának nézek ki! Üristen!

BOJA Most nem? (Melengeti)

ANNA Szemtelen vagy. (Kedvesen mondja) És ez te vagy, Edit! Milyen édes voltál! Hogy szerettem azt a dundi pófáját!

BOJA Én csak arra emlékszem, anyuval voltunk, de az Siófokon volt, a Jogász-üdülőben... . Egy gumimatracon feküdtem... még három se voltam... . ő meg húzott maga után a vízben... Visszanézett, nem voltam sehol. Csak a kiskendő lebegett.

EDIT Persze! Mesélte! Majd megőrült!

BOJA Olyan furcsa volt az a zöldalatti világ... . Most is emlékszem...

EDIT Jó, hogy nem fulladtál meg... Ez azért rémes... BOJA Apa nem volt velünk. Sosem nyáraltunk hatosban.

ANNA De... itt még velünk van! (Vihog) Kősz, édes vagy. (Boja rádob egy takarót a lábára) Itt mennyivel kövőbb volt! Nézd ezt a hasat!

BOJA (elpályázik) Leugrom... egy kis csokoládéért... (Szégyellősen kismopolyog, nevetnek)

ANNA (utánakiált) Aztán fogyasztod magad egy hónapig!

Csőnd. Nézegetnek

Mi van? Anya? Ma jön meg, nem?

EDIT Lejár a kirándulás.

ANNA Ugye, milyen szép lett?

EDIT Mért? Mindig szép volt.

ANNA Nem úgy mondom... Van mogyoró? (Fölugrik, odamezítláboz, markol. Belenyit Boja füzetébe) „Szüleim... .” Nézd csak...

EDIT Hagyjad... Dolgozatot irnak...

ANNA Mért? A tanár olvashatja? (A kanapéra vissza-szalad, rágcsál és olvas) „Apámat ismeri, aki ismeri, mint szobrászt, én mint embert nem ismerem... .” Ezt a marhaságot akarja beadni?

EDIT Mért? Hazudozzon?

ANNA De hogy nem ismeri? Tizenöt évig minden vasárnap itt volt! Bebarangoltuk az összes hegyet! Boja is vele nyarait vagy ötször!

EDIT Na és? Ha ő nem ismeri! (Fölkel, elvándorol az ablakba) Néha én is arra gondolok, talán jobb, ha aztán nem tér vissza valaki a tett színhelyére... Igy sosem tudtunk elszakadni.

ANNA El kellett volna?

EDIT Ha nekünk nem is...

ANNA Ne filozofálj mindig. Figyelj. (Olvas) „Minket anyánk nevelt, akinek jogi végzettsége van, de mindig velünk volt... .” (Nyerit a nevetéstől) „Ő volt a mi nemtőnk... .” Remek!

EDIT Anya kabátjában találtam... Aprópénzt kerestem...

(Fölmutatja, két mozijegy, leszakítva) ANNA Örülj neki!

EDIT Persze, csak mutatom...

ANNA „Mi tulajdonképpen csonka család vagyunk, de anya ezt sosem érezte velünk...” Ez megőrült! „Önálló ember volt mindig... Minket is erre nevelt... .” Ez naplóba való, nem dolgozatba!

EDIT Miért? Végre valaki nem hazudik.

ANNA De az iskolában? Ott hazudni kell! (*Kitépi az oldalt*)
Majd én írok neki...
EDIT Egy hazugságot.
ANNA Nem tartozik senkire a mi életünk! (*Nekiugrik, körmöt*)
EDIT Nincs valami meleg étel?
ANNA Ki főzött volna? Az öregasszony? Már nem lát. EDIT
(*a fényképeket nézi*) Itt is Sopronban vannak... apával...
Éppen terhes.
ANNA Persze, ott veled volt terhes...
EDIT (*elmélázik*) Szeretném, ha anya boldog lenne... ANNA
Ne izgasd magad. Most én is bízom. *Veled van* — gondolom.
„L” úrral! (*Nevetnek*)
MAGDUS (*elegánsan, mélabúsan be*) Anyátok?
EDIT Nem vész el, csak átalakul. (*Megcsókolja az asszonyt*)
Tudom, hogy a lányod, de nekünk meg az anyánk.
MAGDUS Délre igérted.

EDIT Nem ígérted délre, épp most kell jönnie. Főzök egy
teát? Mi is várjuk.
MAGDUS Addig nem iszom... (*Kiballag*) Nem találok a
helyemet.

Csönd

ANNA Vészmadar. De már jöhetne... (*Elégedetten nézegeti a
fogalmazványát*) Hazudni kell.
EDIT (*meggyújtja az egyik képet*) Nem kell.
ANNA Megőrültél! Most elégeted a régi képeket? (*Ki - kapja a
kezeiből*)
EDIT Csak ahol velem volt terhes Sopronban...
ANNA Micsoda agyalágyult vagy! (*Nézegeti a pörkölt képet*)
Any... még megmaradt... rajta... Meg vagy bolondulva?
(*Rámered, Edit könnyes, leül mellé, át-öleli*) Most? Mikor
boldogok vagyunk...? (*Simogatja az arcát átvetett kezével*)
Olyan édes kisgyerek voltál... Pufók arcod volt... Persze
utáltunk, mert te voltál a kicsi... Apa kivételezett veled...
BOJA (*betörtet, nagy tábla csokoládékkal*) Anya? Hoztam
neki... Szereti a mogyorós csokoládét. Már be-jött a vonat,
nem?
EDIT Lehet, hogy késik...
KLÁRA (*extravagáns öltözékben, kis virágcsokorral*)
Szevasztok ... Anya... nincs? Hol van?
EDIT Most jön haza, mit ordítasz?
KLÁRA Dehogy ordítok... Csak... kimentem az állomásra...
(*Ledobja a virágot az asztalra*) Bejött a soproni vonat, én is
onnan jövök. Végignéztam az utasokat... azt hittem,
elkerültük egymást. Itthon kéne lennie, ha azzal jött.
EDIT Biztos, mindjárt jön... (*Fölkel*) Készitek is neki valami
ennivalót...
BOJA Van sonka... Meg csináltam kaszinótojázt... Paprika,
sajt is... Savanyú gomba...
EDIT Hát ezt mondd! (*Megcsókolja Boját, kimegy. Klára
hüppedezik. Lerogy*)
KLÁRA Nem szoktam hallucinálni... A Duna-parton mentem
végig, délelőtt olyan jól süttött a nap, ellógtam a
fotolaborból... Megyek a rakparton... mintha anyát láttam
volna... messziről... fönt mentem... még a kék bőröndjét is
úgy láttam... Egy padon ült, egyedül. Messze volt, de
kiáltottam is: anya! Tudjátok, ott az Erzsébet-híd után...
Rohantam, de amíg leértem, eltűnt... Tudjátok, alig lehet
leérni... Futottam ide-oda... a parton... meg a
villamosmegállókhoz föl szaladtam...

Csend

ANNA Mit akarsz ezzel mondani?
KLÁRA Semmit, csak... őt láttam.
BOJA Marhaság. Nekünk azt mondja, Sopronba megy,
közben Pesten csatangol, mellékutcákon... egy bőrönddel...
És, három napig?
ANNA (*Bojára szól*) Mit akarsz ezzel mondani?
BOJA Én? Semmit! Hát ő mondja, hogy anyut látta! Hogy...
És hol lakott volna? Egy pesti szállodában várta, amíg
elmúlik a három nap? Itt az expressz lapja... (*Fölugrik, a
kredencen megtalálja*) Sopron-

KLÁRA Nincs rajta bélyegző.
ANNA Nevetséges vagy. Itt van, elmosódva. És hány lap jön
bélyegző nélkül?
BOJA (*sírósan*) Azt akarja mondani, hogy nem is volt
Sopronban, nem is volt sehol!
ANNA Hülyék vagytok. Klára mindig ilyen volt... MARGIT
(*beállít, fáradságos úti ruhában, kihevülve, nyomában Edit
a tállal*) Jaj... gyerekek... Eltek? (*Sorra csókolja őket,
kapkodóan, de szenvedélyesen*) Szébbek vagytok, mint
voltatok! Megkaptátok a lapomat?
BOJA Meg! Itt van!
MARGIT Gyönyörű volt, az az igazság, gyönyörű! És
kipihentem magamat! A Lővérekben laktam... Tele
fenyőekkel... Bolyongtam egész nap, meg olvastam,
aludtam... Végre! Átjárta a testemet az a jó levegő...
KLÁRA Végül is egyedül mentél?
MARGIT Egyedül?
ANNA Most mit faggatod? Nem tartozik rád... EDIT Együnk...
Gyere... Nagymama lefeküdt. De be-rohantam hozzá, hogy
megjöttél.

Kihámozzák a ruhájából. Abajgatják, mint egy kis-testvért

BOJA És jó volt?
MARGIT Remek! Volt egy uszoda is a szállóban... Akkorákat
úsztunk!
KLÁRA Sokan?
EDIT (*oktatólag*) Nem. Kettesben. Tudjuk, mit akarsz!

Falnak

Boja csinálta a kaszinótojázt.

MARGIT (*fölugrik, agyoncsókolja legkisebb lányát*) Én is
hoztam nektek, persze csak kis műtyüröket ... (*Nagyot
nevet*), mint apátok szokott! Veled voltam Sopronban ...
régen. Még veled voltam terhes! (*Editre mutat a villájával*)
Meg is van a kép... (*Fölugrik, szalad a fiókhöz. Anna
főlnyalábolja a dobozt, kiviszi mögötte*)
ANNA Láttuk ezerszer... Most egyél... Hozok teát! MARGIT
Na, mindegy. Mindent elhánytok... És moziban is voltam!
KLÁRA Mit láttál?
MARGIT Mit? A „Hét mesterlövész”! Az a kopasz pasas!
Isteni!
KLÁRA Kinn voltam a vonatnál. Nem láttalak.
MARGIT (*fölugrik, öleli*) Kinn voltál? Drága vagy! De
sajnálom! Gondoltuk, eggyel előbb leszállunk, és bo-
lyongunk egyet! Látod, milyen hülye az ember? Édesem...
BOJA Fő, hogy itthon vagy. Egyél... Neked csináltam...

*

*Szép téli nap, az asztalon felhalmozva a kötözött szaloncukor.
Kálmán, Margit kollégája ott teregeti az iratait, jóvágású,
téli sportba öltözve, negyven körül*

KÁLMÁN Röstellem, hogy ezzel nyúzom magát, épp a
karácsony előtti napon... Tudja, milyen a főnök...
Megigérttem neki, hogy elseje előtt megcsináljuk... A
családi építkezésekhez tehát... én is úgy gondolom...
Ügyesebb kedvezmény kell. Az jó, nagyon jó, amit eddig
leírtunk! De a százalékot föl kéne emel-ni!
MARGIT Várjon már... ezeket a szaloncukrokat... odébb
lapátolom ... nem tud dolgozni. (*Lapátot*) Csak ezek a
gyerekek meg vannak örülve, hiába nőttek fel, csak
készülnek, készülnek...
KÁLMÁN Nem tudtam egyedül megcsinálni... Ne haragudjon,
Gitta... Úgyis a kettőnk nevén fut... Te-hát: „A
kölcsonkedvezmény százalékarányát... — azt írnám — 38-
ról negyvenegyre emeljük föl...” (*Fönn-
hagya a hangszlyt*)
MARGIT (*már az ablakból*) Kálmán, kérek valamit. Borzasztó,
amit kérek...

Nézik

KÁLMÁN Nem akarja megcsinálni... Ne haragudjon, igaza van.

MARGIT Legyen a szeretőm.

KÁLMÁN *(meghökken és földerül. Fölkel)* Gittácska ... Maga is tudja...

MARGIT Nem akarom részletezni az életemet. KÁLMÁN Ne bolondozzon ... Én félttem magától. Örülök, hogy észrevette.

MARGIT Bizonyára furcsa, hogy én állok ezzel elő ...

KÁLMÁN Egyáltalán nem furcsa... Maga remek asszony ... Én meg egy marha vagyok.

MARGIT Remek asszony vagyok, az meglehet. Kedvelem is magát...

KÁLMÁN Gitta ... Maga nagyon szép. Ha tudná, mennyiszere akartam magához közeledni ! Egyszerűen, mint társ a társhoz. Maga nem olyan, mint a többi...

MARGIT Nem vagyok olyan. Talán ez a baj. KÁLMÁN Szó sincs róla! Nézze... Én három éve vagyok magával... a cégnél. Fűrésztem, néztem. Ki ez az asszony?

MARGIT Én?

KÁLMÁN Maga. Remélem, nem tart ütődöttnek. Magának vonzása van. De tudja ezt maga is. *(Margit közbeszólna)* Ne, ne! Magányos fickó maradtam a házasságom után. Tulajdonképpen letettem arról, hogy olyasvalakivel találkozom... mint maga. Kiegytem.

MARGIT Én is.

KÁLMÁN Ne mondja! Én minden napját látom! Is-merem az életét... elképzelhetetlen, hogy egy ilyen asszony... Egyedül él... a gyermekeivel.

MARGIT Éppen erről van szó.

KÁLMÁN Engem ez nem érdekelt. Úgy értem, maga külön nő. Gitta ... Én szeretem. Gondoltam, egy-szer... véletlenül... én szeretem. Mondjam azt, tetszik? Kívánom? Szeretem az arcvonását... a száját ... a mozgását... *(Átöleli)*

MARGIT *(elfordítja az arcát az ölelésből, kedvesen kibontakozik)* Várjunk a szerelemmel. Várjunk... Tényszerű leszek. Nekem szükségem van magára. Képletesen. A gyerekeim úgy tudják, szeretőm van, szeretnek. Maga volna az. Nekik ez minden. Nem tudom, miért, így van.

KÁLMÁN Maga nem akarja?

MARGIT Mindjárt betödülnek. Fáradt vagyok a játékban.

Maga lenne a szeretőm.

KÁLMÁN Nem szeret?

MARGIT Most nincs erről szó. Azt kérem, segítsen. Hogy ők elhiggyék. Másfél éve tart a szerelem. Tény-szerűen : tavaly karácsonykor robbant ki. Gyakran együtt vagyunk. Moziban, színházban. Margit-napra küldött negyvenhét vörös rózsát.

KÁLMÁN Én? Hova?

MARGIT Ide. A nevemet csak tudja. Szeptember kilencedike és tizenkettedike között Sopronban voltunk. A Lóvér szállóban. És Lászlónak hívják... akkor ezt találtam ki.

KÁLMÁN Lászlónak?

MARGIT Ha nem akarja, ne csinálja.

KÁLMÁN Én szeretem...

MARGIT Ez nem lényeges.

KÁLMÁN De mért nem? Mikor igaz! Mért nem szerethetem?

MARGIT Novemberben Almádiban voltunk.

KÁLMÁN De, Gitta... ez... mért nem lehet valódi? *(Térden átöleli az asszonyt)* Mikor... bennem minden igaz?

EDIT *(bejön, nagy karácsonyfát hurcolva)* Rám többé ne bizzátok ... olyat sóztak a nyakamba... — Ja. Bocsánat.

Kálmán fölkel

MARGIT Edit lányom...

KÁLMÁN Sárosi ... Szülő vagyok.

EDIT Örvendezünk... Miként az angyalok. *(Kezet fog-nak)* Legalább lesz, aki beállítja a karácsonyfát. Apa ügyse jön, soha. Ért a faragáshoz, nem?

BOJA *(állig felöltözve, nagy csomagokkal jön)* Csókolom, anya...

EDIT Ne csókold, itt a Laci bácsi...

BOJA *(terogy az asztalra a csomagokkal)* Én még iskolás vagyok. Tőlem nem kell félnie... *(Kezet nyújt)*

Nem értem a szerelmi mechanériát ! Énekből majd-nem megbuktam, mert nem akartam lefeküdni a tanárommal!

MARGIT *(magyaráz)* Csak heccelnek ...

BOJA Magának nem hoztunk ajándékot! Különben is csak holnap lesz karácsony! Maga az „L.”? A nagy L.”?

KÁLMÁN Csak ne undokoskodjon! Kap egyet a fenekére!

Nevetnek

BOJA Hogy van pénze ennyi rózsára?

KÁLMÁN Édesanyja kisegített. Közös kassza!

EDIT *(bontogatná a csomagokat)* Máris de fönn hordja az orrát. *(Mondja Bojának)*

BOJA Ne nyúlj azokhoz, te dög! El akarod szűrni a meglepetést?

EDIT Ladislaus már elszurta. Ő a legnagyobb meglepetés.

MARGIT Nem mindig ilyenek...

KÁLMÁN De... csak legyenek !

BOJA Örvendezik. Még nem tudja, mi vár rá. *(Lábával arrébb taszítja az összekötözött karácsonyfát)* Mint egy kopasz csirke.

EDIT Nem magára mondja, nyugodjon meg. A karácsonyfára.

BOJA *(a kredencről fényképet hoz)* Ez az édesapánk. Ő a rántott halat szereti karácsonykor. Holnap az lesz. Maga szereti a rántott halat?

KÁLMÁN *(kezeiben a fényképpel)* Harcsából vagy pontyból?

EDIT *(odaveti)* Jópofáskodik. *(Kívágódik)*

BOJA *(utánanéző, Kálmánhoz)* Ne igazsa magát, csak vécére ment. Délután halálra itta magát. Nyolc üveg sört.

MARGIT Gyerek! Elég legyen!

BOJA *(leülteti egy fotelba Kálmánt)* No, akkor ide üljön le szépen... Vesse keresztbe a lábát... Na, vesse... *(Kálmán áthurkol)* Úgy. Mintha úri társaságban lenne. *(Ő is leereszkedik egy ülőhelyre. Negédes hangon beszél)* És mióta ismeri az édesanyját?

KÁLMÁN Jópofa!

MARGIT Lacikám, ne igazsd magad. *(Odamegy, át-öleli a nyakát)*

BOJA *(sipítózva)* Lacikám ... Jó, hogy nem macikám!

Es mikor... hogy mondjam, robbant ki a szerelem?

KÁLMÁN Leányom... hát mi régen szeretjük egymást. *(Fölnéz az asszonyra)* Ugye, Gitta?

Anna jön be Magdussal, mögöttük Edit hoz egy tál süteményt

MAGDUS Nem akarja behozni a süteményt... Maga pedig biztos szereti a beigli... A kislányom sütötte. *(Odalép Kálmánhoz, Anna irányítja. Megfogja a férfi kezét, az mélyen meghajol)* Nem kell kezét csókolni, az csak az „n időmben volt szokás... ANNA Nem is akart, most mit erőltetted?

MAGDUS Hát maga az?

ANNA Attól függ, kire gondolsz?

MAGDUS Kire gondolok, kire gondolok! *(Annára néz méltatlankodva)* Mintha hülye volnék ! Hát a nagy „L.” ! Nem igaz?

'KÁLMÁN *(mindig Margittól várva útbaigazítást)* Hát... a nagy „L.” vagyok...

MAGDUS A rózsák, Lacika, a rózsák ! Én ugyan nem zsák voltam ! És negyvenhét rózsát ! Én ugyan nem látok, de az illatukat éreztem ! *(Negédeskedik)*

ANNA Most ne a rózsákról beszélj. Az a fontos, hogy itt van. *(Kálmánhoz)* Nem igaz? És hány éves tetszik lenni? *(Mintha kacér volna)*

MAGDUS Jaj, kislányom ... ilyet nem illik kérdezni az első vizitben!

KÁLMÁN *(idétlenül széttárja a karját)* Én... itthon érzem magam...

EDIT Akkor vegyen a beigliből. Ezen át kell esni. *(Elébe tartja a tálat, Kálmán kiügyetlenkedik egyet, bekapja, nem lévén alája semmi)* Helyes. Legalább nem kell tányér.

MAGDUS Üljön 1.e. *(Maga leereszkeedik) Maga ül? Na-hát... Most nagy itt a felfordulás ... karácsony előtt, nem a legjobb időpont... Mondom Annának... az én aranyomnak... (A levegőbe simít, mintha Anna mellette állna) Na, hol vagy? (Anna odatartja az arcát) Hogy ez biztos a Bandi... Tudja, van a lányom-nak egy régi egyetemi társa, az szokott karácsony-kor jönni, más férfi nemigen jár ide, az apjuk se jön, de ez a Bandi szereti Gittuskát... Huszonöt éve... De azt mondja Anna, hogy maga az „L.”. *(Nevet) Mí csak így szólítjuk.**

KÁLMÁN *(igyekszik)* Régen készülök... csak Gitta félt, hogy nem találom föl magam... *(Megcsókolja Gitta arcát, az észrevétlenül elhúzódik)* Jaj, Sopron, az gyönyörű volt, nagymama... ugye, szólíthatom így?

MAGDUS Szólíthat engem már mindenhol... Közénk tartozik. Nem adtok valami italt Lászlóknak?

A gyerekek nézik őket, mint a bogarakat, Mindegyik gyerek visz egy-egy pohár italt, keresztül-kasul, mint egy megtervezett pantomimban, Anna az anyjának, Boja a nagyanyjának, Edit a férfinak — majdnem össze-ütköznek

Isznak. Inni kell! Mondaná az apátok!

BANDI *(virágcsokorral lép be, mint tavaly, hümmögget)* Nem tudom, jókor jöttem-e? Bocsánat... Csókolom.

EDIT A legjobbkor.

BOJA Már annyira vártuk.

MAGDUS Te vagy az, Bandi? *(Üdvözlések) Éppen rólad beszélünk...*

BANDI *(átadja a virágot Margitnak)* No... olyan híres személyiség vagyok? Farkast emlegetnek, aztán a kert alatt kullog... *(Nevet a saját mondásán)*

KÁLMÁN Farkas vagy, kérlek? *(ő is humorizálni akar)*

MARGIT Wolfner... Szereti magát így ejteni.

BANDI Mi bajt követtem el? Margaréta mindig rám szól. Azt hiszem, ez a szeretet jele. *(Leül. Kálmán-hoz fordul)* Akár hiszed, akár nem... megbocsátasz, azt hiszem, én vagyok az idősebb *(Kezet fog ültében a két ember, alig érik el egymást),* most is látom!

KÁLMÁN Micsodát?

BANDI Margarétát! Persze, fiatalok voltunk, egyetemisták ... Nem ekkora hassal... *(Kedélyeskedik)*

EDIT Anyának most sincs hasa. *(Megpöcköli Kálmán vállát)* Nem igaz?

BANDI Édesek ezek a lányok... mintha az enyéim volnának!

ANNA Nem rossz ötlet.

BANDI Hát, elvállalnálak benneteket bármikor! Na,

ott állt a medence szélén... *(Margit mutat, aki kelepcebe szorult vadként, merev és feszült)* BOJA És egybefürdőrühája volt...

ANNA És fejest ugrott a vízbe...

EDIT Nyíregyházán...

KÁLMÁN Kívülről tudják az élettörténetedet!

BANDI *(nyerít a saját helyzetén)* A mama... *(Mutat Magdusra)* volt a főinkvizitor! *(Megint iszik, most már magának tölt)* Ő még a körmöm alját is meg-nézte! Aztán Péterhez adta a lányát, hogy majd többre viszi! Hát, többre is vitte, külföldi zenész lett... bocsánat, szobrász... mű... vész ... *(Nevet)* De csak a... vész... maradt meg belőle! Sosincs itt! És egy ilyen gyönyörű nőgalériát hagyott maga után! Én legalább itt vagyok. *(Iszik)*

ANNA *(a szaloncukrot nyalábólja föl, egy csomó kihullik, ahogy kiviszi)* Az érzékelhető...

EDIT *(megint a süteményestálat nyújtja neki beiglivel)* Nem a győzelem a fontos, hanem a részvétel!

BANDI *(megcsókolja Edit arcát)* Zseni vagy! Beigli? Már egy éve is ezzel üldöztek el. *(Mutat a beiglire)* Mit egy éve? Magdus anyó huszonöt éve üldöz ezzel a fekete gipszszel! Te *(Kálmánhoz hajol),* kóstold meg! Nem tudod többi kinyitni a szádat! Eredeti fekete gipsz — régi erdélyi találmány! *(Undorodva lenyom egyet. És tartja a poharát, Boja tölt neki)*

KÁLMÁN *(fölemelkedik)* . Sajnos . . . mennem is kell . . .

ANNA Várja a nagyanyja. Aztán jövőre is lesz negyven-hét rózsza?

BOJA Negyvennyolc. Halad az idő.

KLÁRA *(beállt puffancs-bundában, mint egy különleges eszkimó lány)* Szevasztok... Férfiak is vannak? Ennyi igazi férfi? Nem adok csókot, nekem sincs elég. *(Nagyanyját megcsókolja. Anyjához megy, kezébe ad egy értesítést)* A postás nyomta a kezembe. Százezer forint. És a szöveg: „Csak huszonnyolcadikán érek Pestre... Addig is egy kis ajándék... Párizsból... Pierre.” Ünnepe után ki lehet váltani.

Az átnyújtott értesítő a földre hullik, anyja lassan le-hajol érte, nézi, aztán eltépi

MARGIT A váltságdíj ... Az árvaházra. *(Csönd)*

EDIT Majd összeragasztom... *(Szedegeti a papírhulladékot)*

KÁLMÁN Gittám... *(Odamegy, átöleli Margitot, aki fanyarkodva, de kedvesen viszozozza)* Annyira örülök... hogy átstem a tűzkeresztségen... *(Idétlenül)*

KLÁRA *(ledobja magáról a bundát, kibontakozik, ne-nevet)* Holnap jövök... a halra! *(Meghajol, kimegy)* kiáll falni a beiglit! Ki volt ez? Csak nem a nagy „L.”? Újabbban olyan éhes vagyok. Akkor ne engedjétek el! Meg akartam kérdezni, hogy tetszettek neki a Mesterlövészek! Szeptemberben, mikor voltatok! *(Mutat anyjára)* Megérdeklődtem, kiderült, hogy egész évben nem ment a „Mesterlövészek” Sopronban! Se-ho! Egyetlen moziban sem!

ANNA Valami csak ment... *(Lassan kimegy)* BOJA

Talán a „Vadnyugat”. Nem, anya?

MARGIT Biztos összetévesztettem. *(Klárához)* Ne zabálg anyyit!

Klára csatlakozik Bojához nagyanyja kíséretében, ki-mennek. Csend

BANDI Ne haragudj... *(Fölkel, Margithoz megy)* Lehet, hogy rosszkor csöppentem be... Nem tudtam, hogy ez az ember... komoly. Két hónapja Pesten dolgozom. Össze akarom kötni veled az életemet. Imádom a gyerekeidet. Téged is... *(Átfogja)* Én ismerlek. *(Fölemeli az asszony fejét, csókra)* Ügy, ahogy magad vagy... Szeretlek. *(Megcsókolja, az asszony leejtett karral hagyja)* Szeretlek...

MARGIT *(kibontakozik)* Nem ... ne csókolj ... Hagyj ... most magamra...

Bandi elengedi, lassan kimegy

Állnak a hosszú asztalnál, karácsonyra, négyesben, mint egy kis osztag. Karácsonyi zene, halkan

ANNA *(részöl Bojára)* Oltsd el! Még várunk! *(Boja le-oltja. Magdus az ablakban áll, aztán kifordul)* MAGDUS

Gyerekek... Nem jön az Angyal?

EDIT Mindjárt. Csak a szárnyait szárítja ... Isten könnyeitől.

BOJA *(elvesz egy tányért az asztalról)* Apa nincs... KLÁRA Tudtuk, hogy nincs... mit terítettél?

ANNA Anya sincs... *(Elemelné Margit tányérját, de Edit visszalöki)*

EDIT Marha! Hétre ígérte...

ANNA *(visszahelyezi a tányért)* Fél kilenc. Gondolom, lacikázik.

BOJA Mért? Egész jó fej.

ANNA A külseje. És a belseje?

EDIT Nekem elfogadható... Különben sem ránk pályázik. Értelem . . . izom . . . visszafogottság . . . *(Tenyerét összeütve sorolja elő a tulajdonságokat)* humor, egyetemi végzettség...

ANNA A cipőfűzője... végig ki volt bomolva ... Hogy hogy nem veszi észre valaki, hogy a cipőfűzője ki-bomlott?

KLÁRA örült, ha él.

BOJA Csak kritizálni tudtok! Kíváncsi volnék, ha ti belesöppennétek egy idegen családba, hová tennétek a...

KLÁRA Negyvenhét rózsaszálunkat?

EDIT Negyvennyolc. Ennyit ő is tud számolni. Így megy az idő. Anyánk életéből. És a miénkből is ... (Gúnyos pátosz)

MAGDUS Beszéltek össze-vissza... Nem kellett volna előre elkészítenem a tartárt... Most megdermed. (Az asztalon tapogat, keze ügyébe kerül a csomag öt éves Terv) Szegény anyátok nem tud egy tisztességes tar-tárt készíteni. Sose tudott. Ez cigaretta?

EDIT Nem. Tartár. Mirelitben.

MAGDUS Nahát! Öt éves Terv! És én még szidom! Ide-készítette! (Bontogatja) Ti nem tudjátok! Anyátok volt a legkülönb lányom... mindig! Öt éves Terv! BOJA

Legalább várd meg, amíg hazajön!

MAGDUS Rágyújtok... (Remegő kézzel kivesz egy cigarettát, Klára fanyarul tüzet ad neki) Úgy érzem, még huszonöt évig fogok élni... (Szívja)

EDIT Vagy örökké... (Kikapnál a kezéből, Magdus nem engedi)

ANNA Makacs, mint a lánya...

Kicsapódik az ajtó, Mária fölnyalábolva hozza Margitot, aki alig lép

MARIA Gyorsan... Nem tudom, mi van velem? A gyerekeim elmentek az apjukhoz... Itt lakunk a szomszéd utcában... Elájulhatott.

EDIT Magához készült?

MÁRIA Mondta, hogy esetleg átjön... (Lehuppantja a heverőre) De... nyitott gyógyszeresüvegeket találtam... Rengeteg Tardyl hiányzik!

BOJA (az anyja zsebéből levelet rángat elő) Az ő írása...

KLÁRA (kikapja a kezéből, olvassa) „Kudarcot vallottam... Mindent megpróbáltam, nem ment... Bocsássatok meg nekem...”

BOJA (Annára kiált, akinek a kezében a telefonkagyló) Hívd a mentőket, te állat!

ANNA Halló! Nagyon sürgősen küldjenek mentőt! Anyánk meghal! Egy csomó Tardylt vett be! Ajtósi Dürer sor 15., első emelet egy!

EDIT Anya! Itt vagyunk! Veled vagyunk! (Rázza az anyját)

MARGIT (alig érthetően motyogva) „Nem voltam Sopronban... Sehol sem voltam...”

BOJA (mellette térdel) Anyukám... Nem baj! (Simo-gatja az arcát) Nem kell nekünk semmi... csak te! KLÁRA (félrelőki Boját) Anya! Várjál! Unokád lesz!

Itt van a hasamban! Háromhónapos! Unokád lesz, anya! Várjál! Anya...

Nagyon távoli mentősziréna-hang

Vége

